

Załącznik do Uchwały Nr LVI/460/2023
Rady Gminy Gręboszów
dnia 28 grudnia 2023 r.

**„Gminny Program Przeciwdziałania
Przemocy Domowej i Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej
na lata 2024 – 2030”**

Gręboszów, 2023

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	3
2. Podstawy prawne opracowania programu	4
3. Przemoc domowa – podstawy teoretyczne	5
3.1. Pojęcie przemocy domowej	5
3.2. Zjawisko przemocy w różnych relacjach systemu rodzinnego	6
3.3. Cykle przemocy domowej	7
3.4. Skutki przemocy domowej	7
4. Diagnoza problemu przemocy domowej na terenie Gminy Gręboszów	8
4.1. Skala zjawiska przemocy domowej w Gminie Gręboszów	8
4.1.1. Analiza zjawiska przemocy domowej na podstawie danych Prokuratury Rejonowej w Dąbrowie Tarnowskiej	9
4.1.2. Analiza zjawiska przemocy domowej na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Dąbrowie Tarnowskiej	9
4.1.3. Analiza zjawiska przemocy domowej na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Dąbrowie Tarnowskiej	10
4.1.4. Analiza zjawiska przemocy domowej na podstawie danych Pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gręboszowie	10
4.1.5. Analiza zjawiska przemocy domowej na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Gręboszowie	11
4.1.6. Badanie problemu przemocy na terenie Gminy Gręboszów	13
4.1.6.1. Analiza wyników badań – pełnoletni mieszkańcy	13
4.1.6.2. Analiza wyników badań – uczniowie	27
5. Działania instytucjonalne	44
6. Zasoby ludzkie	46
7. Cele programu	46
8. Realizatorzy programu	50
9. Prognozowane efekty	50
10. Adresaci programu	50
11. Finansowanie programu	50
12. Sposób realizacji programu	51
13. Zarządzanie programem	51
14. Monitorowanie	51
15. Ewaluacja	51
16. Spis tabel	52
17. Spis rysunków	52
18. Spis wykresów	53

1. Wprowadzenie

Jednym ze zjawisk, które zaburzają rodzinie jej prawidłowe funkcjonowanie jest przemoc. Dotknięta nią rodzina przestaje być zdrowym środowiskiem niezbędnym do zaspokojenia podstawowych potrzeb oraz prawidłowego rozwoju psychicznego jej członków. Przemoc domowa narusza podstawowe prawa człowieka do miłości, szacunku oraz niszczy poczucie bezpieczeństwa i zaufania. Każda rodzina może być narażona na przemoc, ponieważ dotyka ona osób różnej płci i wieku pochodzących ze wszystkich warstw społecznych. Funkcjonujące w naszym społeczeństwie stereotypy powodują, że przemoc domowa jest nieodpowiednio postrzegana. Istnieje błędne przekonanie, że przemoc to sprawa prywatna każdej rodziny i nikt nie powinien się wtrącać do tego w jaki sposób osoby rozwiązują swoje problemy. Powszechne jest także twierdzenie, że przemoc występuje wyłącznie w rodzinach z marginesu społecznego, a sprawcy działają pod wpływem alkoholu lub są chorzy psychicznie. Niektórzy nawet sądzą, że bite kobiety akceptują przemoc, bo nie starają się uwolnić z toksycznego związku. Członkowie rodzin uwikłanych w przemoc wymagają pomocy nie tylko od swoich bliskich, ale także od środowiska sąsiedzkiego, zobowiązanego do reagowania na przemoc. Przede wszystkim obowiązek niesienia tej pomocy spoczywa na służbach i instytucjach do tego powołanych. Zapobieganie przemocy musi się więc koncentrować na odbudowaniu prawidłowych relacji w rodzinie. Przeciwdziałanie przemocy domowej winno być przedmiotem świadomych, profesjonalnych i skoordynowanych działań zaradczych. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Gręboszów na lata 2024 – 2030 stanowi wypełnienie zasadniczego zadania określonego w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.), którym jest opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.

Głównym celem Programu jest:

przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej i skuteczne rozwiązywanie problemów z nim związanych.

Program wskazuje główne kierunki działania Gminy Gręboszów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej. Realizacja *Programu* będzie się odbywała w oparciu o 3 obszary problemowe, tj.:

1. „Działania w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy domowej”,
2. „Działania na rzecz osób dotkniętych przemocą domową”,
3. „Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową”,
4. „Podniesienie kompetencji służb”.

Opracowany dokument skorelowany jest z kluczowymi programami ogólnopolskimi, wojewódzkimi i gminnymi związanymi z problematyką przeciwdziałania przemocy domowej, tj. z:

1. „Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030”,
2. „Małopolskim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie do 2023 roku”
3. „Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gręboszów na lata 2019 – 2026”.

Działania *Programu* mają charakter wielokierunkowy, dotyczą, w szczególności, profilaktyki przeciwdziałania przemocy domowej, pomocy osobom dotkniętym przemocą, oddziaływanie wobec osób stosujących przemoc domową oraz zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

2. Podstawy prawne opracowania programu

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. poz. 483 z późn. zm.). Jest to najważniejszy dokument w ustawodawstwie polskim, który określa podstawowe prawa obywatelskie. Konstytucja wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. W rozdziale drugim Konstytucji znajduje się zapis, który zapewnia każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne. W myśl konstytucji kobieta i mężczyzna mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.). Dokument w art. 6 ust. 2 zobowiązuje gminy do opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej, prowadzenia poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową, zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.
3. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023 r. poz. 171 z późn. zm.). Dokument określa kompetencje policji w zakresie zapewnienia ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego. Do zadań policji należy: ochrona życia, zdrowia i mienia ludzi, inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnieniu przestępstw i wykroczeń, wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.). Ustawa określa kompetencje jednostek i pracowników pomocy społecznej, których zadaniem jest udzielanie wszelkiej pomocy osobom i rodzinom uwikłanym w przemocę domową. W myśl ustawy przemoc domowa jest jednym z powodów uzyskania pomocy i wsparcia od jednostek pomocy społecznej.
5. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 i 1429). Celem ustawy jest skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Ustawodawca podkreśla, że skuteczna pomoc dla rodzin może być osiągnięta wyłącznie poprzez ścisłą współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących na rzecz tych rodzin.
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151). Zgodnie z ustawą samorząd gminy ma obowiązek udzielić pomocy psychologicznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy alkoholowe. Gmina ma również obowiązek podejmowania działań zmierzających do ochrony przed przemocą w tych rodzinach.
7. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm.).
 - 7.1. Zgodnie z art. 207 §1 Kodeksu – kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.
 - 7.2. Zgodnie z art. 207 §1a Kodeksu – kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

- 7.3. Zgodnie z art. 207 §2 Kodeksu – jeżeli czyn określony w § 1 lub § 1a połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.
- 7.4. Zgodnie z art.207 §3 Kodeksu – jeżeli następstwem czynu określonego w § 1-2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.
8. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 z późn. zm.). Ustawa reguluje stosunki rodzinno prawne i zawiera przepisy dotyczące, m.in. władzy rodzicielskiej, opieki czy kurateli.

3. Przemoc domowa – podstawy teoretyczne

3.1. Pojęcie przemocy domowej -Definicja przemocy

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.), określa przemoc domową, jako „*jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:*

- a) *narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,*
- b) *naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,*
- c) *powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,*
- d) *ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,*
- e) *istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.*

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć:

- a) *„małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,*
- b) *wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,*
- c) *rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,*
- d) *osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,*
- e) *osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,*
- f) *osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,*
- g) *osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,*
- h) *małoletniego*
- wobec których jest stosowana przemoc domowa;”

Przez osobę stosującą przemoc domową należy rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec wyżej wymienionych osób;

Przez świadka przemocy domowej należy rozumieć „osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.”

O przemocy możemy mówić wtedy, gdy wystąpią łącznie cztery następujące działania:

- zamierzone i nieprzypadkowe, skierowane przeciwko innym członkom rodziny.
- naruszające prawa i dobra osobiste osoby jej doświadczającej, w tym prawo do nietykalności fizycznej, szacunku i godności.
- powodujące ból i cierpienie, co w efekcie skutkuje mniejszą zdolnością osoby jej doświadczającej do samoobrony.
- wykorzystujące wyraźną asymetrię sił, w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą.

3.2 Zjawisko przemocy w różnych relacjach systemu rodzinnego

Należy pamiętać, że przemoc zawsze występuje w relacji z drugim człowiekiem oraz istnieje znacząca asymetria sił w postaci przewagi jednej ze stron nad drugą. Zjawisko to najczęściej występuje w następujących relacjach interpersonalnych:

- **Mężczyzna – Kobieta**

Statystycznie to mężczyzna najczęściej stosuje przemoc w relacji partnerskiej, wykorzystując swoją przewagę fizyczną, psychiczną, ekonomiczną itp. podporządkowując sobie partnerkę. Relacje pomiędzy partnerami funkcjonują na zasadzie „pan i niewolnik”. Nie oznacza to, że także kobiety nie są osobami stosującymi przemoc wobec swoich partnerów. Dzieje się to zazwyczaj, gdy kobieta ma przewagę nad mężczyzną głównie w sferze ekonomicznej, intelektualnej lub/i emocjonalnej.

- **Rodzic – Dziecko**

Rodzice mają nad dzieckiem przewagę we wszystkich aspektach jego życia. Powołując się na tzw. „pełnienie władzy rodzicielskiej” w niekwestionowany sposób decydują o metodach wychowawczych. Dziecko w tej relacji traktowane jest jak przedmiot, a z własnością można robić, to co uważa się za słuszne.

- **Krewny - Dziecko**

Dorosły członek rodziny (dziadkowie, wujowie, ciotki), często za aprobatą rodziców stosują zachowania przemocowe wobec dzieci. Najczęstszym powodem takiego zachowania jest uczenie szacunku dla osób starszych.

- **Starsze rodzeństwo – Młodsze dzieci**

Starsze rodzeństwo najczęściej naśladując zachowania rodziców w sposób przemocowy egzekwuje szacunek i posłuszeństwo młodszego rodzeństwa. Starsze dzieci odtwarzają w ten sposób wyuczony, doświadczony na sobie sposób wywierania wpływu.

- **Dorosłe dzieci – Starzejący się rodzice**

Dorosłe dzieci (przez lata doświadczające przemocy ze strony rodziców) w wyniku zmiany układu sił przejmują rolę agresorów. W ten sposób dzieci rekompensują sobie doznawaną przez lata krzywdę.

- **Rodzina – Niepełnosprawny**

Zachowania przemocowe w takich rodzinach są wynikiem wysokiego poziomu frustracji, przeciążenia członków rodziny, którzy musieli zrezygnować z wielu pragnień, marzeń, wycofać się z wielu ról społecznych na rzecz opiekowania się niepełnosprawnym członkiem rodziny. Osoby pełniące opiekę nad osobą zależną często doznają takich stanów jak: żal, bezradność, bezsilność, frustracja, poczucie krzywdy, niesprawiedliwości. Te stany często są kanalizowane poprzez zachowania agresywne, które w układzie zależności stają się przemocą.

- **Rodzina – „Inni”**

W tej relacji przemocy doznają członkowie rodziny, którzy prezentują odmienną orientację seksualną, religijną, światopoglądową. Tego rodzaju akty przemocy są najsłabiej dokumentowane, gdyż ofiary z poczucia wstydu nie ujawniają doznawanej przemocy.

3.3 Cykle przemocy domowej

Zjawisko przemocy charakteryzuje się cyklicznością następowania po sobie określonych faz:

- **Faza narastania napięcia** charakteryzuje się wzrostem napięcia i agresji u osoby stosującej przemoc. Każdy drobiazg wywołuje jej złość, poirytowanie. Osoba ta prowokuje kłótnie i staje się coraz bardziej niebezpieczna. Osoba doznająca przemocy natomiast stara się opanować sytuację, próbuje uspokoić partnera, spełnia jego wszystkie zachcianki i dokładnie wywiązuje się ze swoich obowiązków. Zdarza się, że w momencie, gdy napięcie staje się nie do zniesienia, sama wywołuje awanturę, żeby „mieć to już za sobą”.
- **Faza gwałtownej (tzw. ostrej) przemocy** charakteryzuje się wybuchem agresji u osoby stosującej przemoc domową. Wybuch wywołuje najczęściej jakiś drobiazg. Osoba staje się gwałtowna, niebezpieczna, traci kontrolę nad zachowaniem. Poza przemocą fizyczną używa również innych jej form. Skutki użytej przemocy mogą być różne np. uszkodzenie ciała, pobicie, zranienie. Po zakończeniu wybuchu agresji osoba doznająca przemocy jest w stanie szoku, odczuwa wstyd, przerażenie, bezsilność. W tej fazie osoba doznająca przemocy najczęściej szuka pomocy, zaczyna kontaktować się z instytucjami, próbuje przerwać mechanizm przemocy.
- **Faza miodowego miesiąca** charakteryzuje się skrucą ze strony osoby stosującej przemoc. Osoba ta stara się znaleźć jakiś wytłumaczenie dla tego co zrobiła. Obiecuje, że nigdy się to nie powtórzy. Swoim postępowaniem próbuje zdobyć przebaczenie i ponowne zaufanie ze strony osoby doświadczającej przemocy. Pod wpływem zapewnień agresora oraz zmiany jego postępowania, osoba doznająca przemocy zaczyna wierzyć w jego przemianę i jednorazowy charakter przemocy. Osoba stosująca przemoc czuje się bezkarnie oraz utwierdza się w przekonaniu, że następnym razem również uzyska przebaczenie. Faza ta kończy się najczęściej kolejnym narastaniem napięcia. Największym zagrożeniem fazy miodowego miesiąca jest fakt, że przemoc w kolejnym cyklu najczęściej jest gwałtowniejsza i bardziej brutalna.

3.4 Skutki przemocy domowej

Przemoc domowa jest problemem społecznym. Osoby jej doznające nie są w stanie funkcjonować poprawnie w relacjach interpersonalnych, są wyizolowane i bezradne. Dzieci wychowywane w rodzinach, w których dochodziło do przemocy z dużym prawdopodobieństwem będą ujawniać zaburzenia zachowania, zachowywać się agresywnie, powtarzać zaobserwowane zachowania w późniejszym życiu. Prawdopodobne jest również kontynuowanie schematu rodzinnego poprzez wybieranie agresywnego partnera. Osoby doznające przemocy domowej doświadczają lęku, cierpienia, bezsilności, przygnębienia i rozpacz; doznają ostrych psychofizycznych urazów i podlegają długotrwałemu procesowi niszczącego stresu. Ponadto osoby doznające przemocy domowej charakteryzuje niska samoocena, bierność strategii radzenia sobie ze stresem, silna zależność, lęk, obniżony nastrój, izolacja społeczna, skłonność do obwiniania siebie, dolegliwości psychosomatyczne a bywa też, że nadużywają alkoholu i przyjmują środki psychoaktywne. Osoby doświadczające przemocy żyją w silnym poczuciu winy, przypisując sobie odpowiedzialność za zdenerwowanie, frustracje itp. osoby stosującej przemoc; są przekonane, że to ich działanie powoduje akty przemocy. Czują, że nie mają wpływu na własne życie, nie kontrolują tego, co dzieje się z nimi i wokół nich, stąd

też są nieufne wobec otoczenia. Życie w ciągłym napięciu, poczuciu zagrożenia powoduje, że cały swój wysiłek skupiają na analizie bieżącej sytuacji, przetrwaniu, a nie poszukiwaniu możliwości zmiany.

4. Diagnoza problemu przemocy domowej na terenie Gminy Gręboszów

Właściwe zdiagnozowanie zjawiska przemocy domowej jest bardzo trudne. Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym nie łatwo się rozmawia, a który jeszcze trudniej zbadać. Istniejące statystyki pozwalają oszacować jedynie jego przybliżone rozmiary. Oficjalne statystyki nie obejmują niezgłaszanych przypadków przemocy, a problematyka przemocy jest traktowana, jako sprawa wstydliva, drażliwa, skrywana w czterech ścianach domu, stąd proces badawczy napotyka na liczne bariery metodologiczne.

Mimo szeregu działań profilaktycznych podejmowanych w ramach ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, problem ten należy uznać za wymagający dalszej interwencji, zwłaszcza w rodzinach z dziećmi. Najczęstszymi powodami zgłoszeń jest stosowana przemoc psychiczna wśród dorosłych osób. Aktualnie dostrzega się, że liczba podjętych interwencji w poszczególnych latach pozostaje na podobnym poziomie. Z jednej strony zauważalny jest spadek problemów o charakterze ekonomicznym, rodzinom żyje się łatwiej m.in. z uwagi na wpływ programu 500+. Natomiast z drugiej strony przemoc domowa jest nadal często występującym zjawiskiem. O ile w przypadku rodzin dysfunkcyjnych, sąsiedzi bądź znajomi zgłaszają fakt przemocy, o tyle trudniej wykryć przypadki przemocy w rodzinach dobrze sytuowanych, mieszkających w domach jednorodzinnych, których członkowie często pełnią wysokie funkcje w życiu zawodowym. W środowisku zjawisko przemocy pozostaje nadal tematem wstydliwym, zwłaszcza dla osoby doświadczającej przemocy. Istotne jest także, aby działania adresowane były zarówno do osób zagrożonych zjawiskiem przemocy, jak i osób stosujących przemoc. Biorąc pod uwagę, iż problem uzależnień od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych stanowi nadal kluczowy problem wielu rodzin, należy w kolejnym okresie zintensyfikować działania z powyższego obszaru. Dodatkowo, niemal zawsze uzależnienia towarzyszą zjawiskom przemocy. Dlatego też należy zwiększyć katalog działań profilaktyczno – prewencyjnych dla zagrożonych grup społecznych, zwłaszcza, że w wyniku pandemii COVID-19 nasiliły się negatywne zjawiska w rodzinach (nie tylko dysfunkcyjnych), przede wszystkim z zakresu uzależnień i przemocy domowej. Nieocenioną rolę w tej kwestii odgrywać będzie działalność Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych odnośnie podejmowania działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

W celu opracowania diagnozy zjawiska przemocy domowej przeprowadzono badania ankietowe z mieszkańcami Gminy Gręboszów. Badaniami objęto dwie grupy tj. uczniów od 12 r.ż. do 15 r.ż. oraz osoby dorosłe. Ponadto zwrócono się do instytucji na terenie Gminy Gręboszów (Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy) oraz Prokuratury Rejonowej w Dąbrowie Tarnowskiej, Komendy Powiatowej Policji w Dąbrowie Tarnowskiej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Dąbrowie Tarnowskiej o udzielenie informacji na temat odnotowanych przypadków stosowania przemocy lub podejrzeń stosowania przemocy domowej.

4.1 Skala zjawiska przemocy domowej w Gminie Gręboszów

W społeczeństwie w dalszym ciągu dominuje przekonanie, że problemy rodzinne powinny być rozwiązywane w rodzinie, bez ingerencji zewnętrznych instytucji. Z tego powodu właściwe zdiagnozowanie skali tego zjawiska nie jest możliwe. Praktycznie liczby podawane w statystykach nie odzwierciedlają tego zjawiska w całej jego rozciągłości. Zgłoszenia o przemoc dotyczą tylko ujawnionych przypadków, gdzie ofiary zdecydowały się na podjęcie działań. Większość przemocy jest jednak nieujawniana, a dramaty wielu osób rozgrywają się w czterech ścianach ich domów.

4.1.1 Analiza zjawiska przemocy domowej na podstawie danych Prokuratury Rejonowej w Dąbrowie Tarnowskiej

W związku z przypadkami ujawnionej przemocy domowej w Prokuraturze Rejonowej w Dąbrowie Tarnowskiej prowadzone są postępowania, najwięcej zarejestrowano w 2021 roku bo aż 5 postępowań.

Tabela 1. Czynności Prokuratury Rejonowej w Dąbrowie Tarnowskiej w latach 2020-2022.

Rok	Ogółem	Ilość wszczętych postępowań w związku z art.207 k.k	Postępowania zakończone skierowaniem do sądu	Postępowania zakończone umorzeniem postępowania	Wyroki skazujące	Wydane nakazy w sprawie opuszczenia lokalu mieszkalnego	Wydane zakazy zbliżania się do ofiar i zakaz kontaktowania się z ofiarą przemocy domowej
2020	1	1	1	0	0	1	0
2021	5	5	3	1	3	1	3
2022	1	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Prokuratury Rejonowej w Dąbrowie Tarnowskiej

Na podstawie powyższych danych liczbowych można stwierdzić, że nie wszystkie wszczęte postępowania przez Prokuraturę zakończyły się skierowaniem do Sądu w celu dalszego postępowania, część spraw została umorzona.

4.1.2. Analiza zjawiska przemocy domowej na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Dąbrowie Tarnowskiej

Dane w zakresie ilości założonych Niebieskich Kart, liczby osób doświadczających przemocy, liczby sprawców jak również pod wpływem alkoholu z rozbiciem na płeć oraz nieletnich na terenie Gminy Gręboszów, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Liczba założonych „Niebieskich Kart” w latach 2020-2022.

Rok	Ilość założonych Niebieskich Kart Ogółem:	Liczba osób doświadczających przemocy	Liczba sprawców przemocy	Liczba sprawców pod wpływem alkoholu
2020	1	Kobiety - 1	Kobiety - 0	Kobiety - 0
		Mężczyźni - 0	Mężczyźni - 1	Mężczyźni - 0
2021	5	Kobiety - 4	Kobiety - 0	Kobiety - 0
		Mężczyźni - 2	Mężczyźni - 5	Mężczyźni - 1
2022	1	Kobiety - 1	Kobiety - 0	Kobiety - 0
		Mężczyźni - 0	Mężczyźni - 1	Mężczyźni - 0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Powiatowej Komendy Policji w Dąbrowie Tarnowskiej

Z powyższych danych wynika wzrost założonych Niebieskich Kart w roku 2021, jak i również ilości osób doświadczających przemocy i tym samym sprawców przemocy na terenie Gminy Gręboszów.

4.1.3. Analiza zjawiska przemocy domowej na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Dąbrowie Tarnowskiej

Podstawowym celem działań programu korekcyjno-edukacyjnego jest powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy domowej. Cel podstawowy ukierunkowany jest na rozpoznanie i zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc. Program nie stanowi jednak formy osobistej psychoterapii sprawcy a jedynie koryguje jego niepożądane i szkodliwe zachowania i postawy. Zajęcia te prowadzone są przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dąbrowie Tarnowskiej.

Tabela 3. Liczba osób korzystających programu korekcyjno-edukacyjnego w latach 2020-2021.

Rok	Ogółem	Liczba sprawców przemocy zakwalifikowanych do programu korekcyjno-edukacyjnego. (z podziałem na płeć)	Ogółem	Liczba sprawców przemocy uczestniczących w programie korekcyjno-edukacyjnym. (z podziałem na płeć)
2020	2	1 mężczyzna 1 kobieta	0	0
2021	1	1 mężczyzna	1	1 mężczyzna
2022	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Dąbrowie Tarnowskiej.

Na podstawie powyższych danych liczbowych można stwierdzić, że głównie sprawcy przemocy biorący udział w programie korekcyjno-edukacyjnym to mężczyźni. Należy nadmienić, że program jest ważnym elementem dla osób stosujących zachowania agresywne i przemocowe, jednakże nie wszyscy sprawcy chcą korzystać z tej formy pomocy.

4.1.4. Analiza zjawiska przemocy domowej na podstawie danych Pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gręboszowie

Alkoholizm jest zjawiskiem bardzo niebezpiecznym nie tylko dla samej osoby dotkniętej chorobą alkoholową. Towarzyszy mu, bowiem zjawisko przemocy fizycznej i psychicznej stosowanej zarówno wobec dorosłych jak i dzieci. Alkoholizm jednego lub obojga rodziców wpływa destrukcyjnie na prawidłowe funkcjonowanie rodziny, która staje się niewydolna wychowawczo. Na terenie Gminy Gręboszów działa powołana przez Wójta, Gminna Komisja ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która podejmuje działania w celu ograniczenia skutków wynikających z nadużywania alkoholu i stosowania przemocy. Poniższa tabela prezentuje działania Gminnej Komisji ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2020-2022.

Tabela 4. Działania Gminnej Komisji ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2020-2022.

Rok	Liczba złożonych wniosków o leczenie odwykowe	Liczba osób, które zostały skierowane do Sądu	Liczba kobiet skierowanych do Sądu	Liczba mężczyzn skierowanych do Sądu	Liczba zgłoszeń ze względu na źródło
2020	5	3	0	3	Pr.socj.: 0 Asystent: 1 KPP: 4 Sąd Rej.: 0 Zespół Inter.: 0
2021	4	3	0	3	Pr.socj.: 0 Rodzina: 1 KPP: 3 Sąd Rej.: 0 Zespół Inter.: 0
2022	4	1	0	1	Pr.socj.: 0 Rodzina: 1 KPP: 3 Sąd Rej.: 0 Zespół Inter.: 0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Gminnej Komisji ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gręboszowie.

Na podstawie powyższych danych liczbowych można stwierdzić, że liczba wniosków, które wpłynęły do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gręboszowie pozostaje na tym samym poziomie. Na uwagę zasługuje fakt ilość wniosków, bo aż 3 w 2020 r. i 2021 r. kierowanych do Sądu w celu objęcia przymusowym leczeniem odwykowym. Oznacza to skuteczną pracę Gminnej Komisji w zakresie motywowania do leczenia odwykowego. Należy zaznaczyć, że najwięcej wniosków o leczenie odwykowe wpływa do Gminnej Komisji od Policji.

4.1.5. Analiza zjawiska przemocy domowej na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Gręboszowie

Przemoc jest zjawiskiem wielowymiarowym, wymaga zaangażowania specjalistów kilku dziedzin, aby zapewnić specjalistyczną i interdyscyplinarną pomoc osobom doznającym przemocy. Jednym z głównych podmiotów, które zajmują się przemocą na terenie Gminy Gręboszów jest Zespół Interdyscyplinarny, który działa na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.) oraz zarządzenia Nr 199/2023 Wójta Gminy Gręboszów z dnia 12.09.2023 r. Głównym celem Zespołu Interdyscyplinarnego jest podnoszenie efektywności działań w zakresie rozwiązywania problemów w obszarze przemocy poprzez:

- 1) zwiększenie społecznego zaangażowania w przeciwdziałanie zjawiskom negatywnym;
- 2) wspólną diagnozę i wspólne podejmowanie decyzji w zakresie przemocy domowej;
- 3) zintegrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz wykorzystanie środków i możliwości, jakimi dysponują instytucje;
- 4) poszerzenie kompetencji i doświadczeń profesjonalistów.

Zespół Interdyscyplinarny realizuje swoje zadania, poprzez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na terenie Gminy Gręboszów;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;

- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, której mowa w art. 9c ust. 5a;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń.

W roku 2021 wszczęto 5 procedur „Niebieskiej Karty”, w 2022 r. 1 procedurę „Niebieskiej Karty”. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa tabela

Tabela 5. Dane statystyczne dotyczące przemocy w rodzinach w latach 2020 – 2022

Przemoc w rodzinie Procedura „Niebieskiej Karty”	Liczba rodzin w 2020 r.	Liczba rodzin w 2021 r.	Liczba rodzin w 2022 r
Liczba założonych „NK”: -w tym w rodzinach z dziećmi	1 1	5 2	1 1
Liczba rodzin ogółem objętych działaniem Zespołu : - w tym rodzin z dziećmi	4 3	7 3	4 2
Liczba zakończonych „NK”: - w tym liczba rodzin z dziećmi	2 2	4 2	4 2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GOPS w Gręboszowie.

Z danych statystycznych Zespołu Interdyscyplinarnego wg stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. wynika, działaniami Zespołu została objęta 1 rodzina, w tym 1 rodzina, w której wychowują się dzieci. Natomiast w 2021 roku sytuacja uległa zmianie już w 2 rodzinach, w których przebywają dzieci została założona Niebieska Karta. Ten wzrost wskazuje, że narasta przemoc w rodzinach, szczególnie w tych gdzie znajdują się niepełnoletnie dzieci.

Statystyka potwierdza, że przemoc choć nielicznie jest obecna w życiu rodzin na terenie Gminy.

Statystyki prowadzone przez Zespół Interdyscyplinarny z przeprowadzonych interwencji domowych w okresie od 01.01.2020 r. do 31.12 2022 r. pokazują, że działania ww. Zespołu są następujące:

Tabela 6. Dane statystyczne dotyczące „Niebieskiej Karty” w latach 2020 – 2022.

Rok	Ogółem	Liczba Niebieskich Kart z podziałem na instytucje od których wpłynęły do Zespołu	Liczba osób dorosłych dotkniętych przemocą z podziałem na płeć	Liczba dzieci dotkniętych przemocą z podziałem na płeć
2020	1	Pracownik Socjalny GOPS- 0 Policja- 1	Kobiety – 1 mężczyźni - 0	Nieletni - 0
2021	5	Pracownik socjalny GOPS- 0 Policja- 5	Kobiety – 3 mężczyźni - 2	Nieletni- 0
2022	1	Pracownik socjalny GOPS- 0 Policja- 1	Kobiety – 1 mężczyźni- 0	Nieletni - 0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych z Zespołu Interdyscyplinarnego w Gręboszowie.

Na podstawie powyższych danych liczbowych można stwierdzić, że wszystkie Niebieskie Karty zakładane są przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Dąbrowie Tarnowskiej. Oczywiście ma to związek bezpośrednio z podejmowanymi interwencjami w miejscu zamieszkania. To co również

pokrywa się z danymi ogólnopolskimi to fakt, że najczęściej osobami co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą domową to kobiety natomiast osobami, którzy najczęściej dopuszczają się przemocy wobec najbliższych to mężczyźni.

Rodziny i osoby, w których występuje problem alkoholowy oraz przemoc korzystały z pomocy Terapeuty ds. Uzależnień i Współuzależnień oraz wsparcia Psychologa. Wsparcie to było świadczone przez specjalistów pracujących w Punkcie Konsultacyjno – Informacyjnym funkcjonującym przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gręboszowie.

Liczba porad udzielonych w latach 2020-2022 w Punkcie Konsultacyjno – Informacyjnym GOPS w Gręboszowie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Dane statystyczne dotyczące liczby udzielonych porad przez specjalistów w Punkcie Konsultacyjno – Informacyjnym GOPS w Gręboszowie w latach 2020 – 2022

L.p.	Specjalista	Liczba udzielonych porad (konsultacji) w 2020 roku	Liczba udzielonych porad (konsultacji) w 2021 roku	Liczba udzielonych porad (konsultacji) w 2022 roku
1.	Psycholog	6	2	24
2.	Terapeuta ds. uzależnień	0	10	16
3.	Prawnik	0	0	1
OGÓLEM		6	12	41

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GOPS w Gręboszowie.

Z poradnictwa specjalistycznego prowadzonego w Punkcie Konsultacyjno – Informacyjnym działającym przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gręboszowie w 2020 roku korzystało 6 rodzin, a w 2022 roku (stan na 31.12.2022 r.) z poradnictwa specjalistycznego skorzystały 24 osoby.

Należy zwrócić uwagę, że rok 2020 i 2021 to czas pandemii, pomoc osobom doświadczającym przemocy była bardzo utrudniona. Wiele placówek pracowało zdalnie, a część z nich była zamknięta, nie udzielała pomocy. Osoby stosujące przemoc czuły się bardziej bezkarne, a doznające przemocy były odizolowane od pomocy z zewnątrz i całkowicie zdane na stałą obecność osoby stosującej przemoc.

Reasumując powyższe niezależnie od tego, do której instytucji zgłosi się ofiara przemocy zostanie przekazana do Zespołu Interdyscyplinarnego, w funkcjonowanie którego zaangażowane są wszystkie służby.

4.1.6. Badanie problemu przemocy na terenie Gminy Gręboszów

W 2023 roku, na zlecenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gręboszowie została wykonana Diagnoza problemów przemocy na terenie gminy Gręboszów. Badania zostały przeprowadzone przez Centrum Profilaktyki i Reeducacji Atelier, Ośrodek Psychoprofilaktyki Nowa Perspektywa S.C. z Krakowa, na przełomie lipca i września 2023 roku wśród dorosłych mieszkańców Gminy Gręboszów oraz uczniów uczęszczających do szkół funkcjonujących na terenie Gminy Gręboszów.

4.1.6.1. Analiza wyników badania – pełnoletni mieszkańcy

W niniejszym rozdziale przedstawiona została skala zjawiska przemocy wśród dorosłych mieszkańców Gminy oraz w ich otoczeniu. Ponadto, analizie poddano opinię badanych względem tego zjawiska oraz ich stosunek do stosowania przemocy jako metody wychowawczej. Badania ankietowe przeprowadziła firma Centrum Profilaktyki i Reeducacji Atelier, Ośrodek Psychoprofilaktyki Nowa Perspektywa S.C. z Krakowa.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

W *Diagnozie problemu przemocy w Gminie Gręboszów w 2023 roku* analizie poddano:

PROBLEM PRZEMOCY DOMOWEJ – przemoc jest intencjonalnymi i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy domowej wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej mówi, że przemoc domową należy rozumieć jako „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej”.

PROBLEM PRZEMOCY RÓWIEŚNICZEJ – WHO określa przemoc jako „użycie z rozmysłem siły lub zagrożenie nią, przeciw sobie, innej osobie, grupie lub społeczności, co prowadzi do zranienia, śmierci, lub szkody psychicznej, a także do zaburzeń rozwojowych i upośledzenia społecznego”. Nowym problemem, który pojawia się coraz częściej wśród polskich uczniów to zjawisko cyberbullyingu lub inaczej mówiąc cyberprzemocy. Poniższa tabela przedstawia różne sposoby rozumienia cech charakterystycznych dla systematycznej przemocy rówieśniczej w szkole i jej cyfrowego odpowiednika.

KRYTERIUM WYRÓŻNIAJĄCE	TRADYCYJNY BULLYING	CYBERBULLYING
Powtarzalność	Wynika z wielokrotnego działania sprawców.	Może wynikać z cech samego materiału zamieszczonego w Internecie, który jest albo wielokrotnie kopiowany, albo długotrwale obecny; w obu tych przypadkach ofiara doświadcza powtarzalnej wiktymizacji.
Nierównowaga sił	Wynika z przewagi ilościowej, fizycznej lub psychologicznej sprawcy bądź sprawców.	Może wynikać z większych kompetencji sprawców w zakresie obsługi nowych technologii komunikacyjnych.
Intencjonalność	Jest operacjonalizowana najczęściej jako świadoma chęć skrzywdzenia ofiary.	Część badań wskazuje, że ze względu na cechy komunikacji zapośredniczonej (m.in. redukcja sygnałów niewerbalnych) niektórzy sprawcy nieświadomie krzywdzą ofiary.

Warto poznać przykłady agresji elektronicznej, z którą borykają się uczniowie szkół. Obejmuje ona następujące formy:

- ➔ flaming – agresywna wymiana zdań, np. na czacie lub w ramach grupy dyskusyjnej,
- ➔ prześladowanie (ang. harassment) – regularne przesyłanie nieprzyjemnych wiadomości do ofiary za pomocą elektronicznych kanałów komunikacji,
- ➔ kradzież tożsamości (ang. impersonation) – podszywanie się pod ofiarę,
- ➔ upublicznianie tajemnic (ang. outing) – udostępnianie prywatnych materiałów ofiary (np. zdjęcia),
- ➔ śledzenie (ang. cyberstalking) – inwigilacja ofiary i nękanie jej niechcianymi komunikatami,
- ➔ Happy Slapping – prowokowanie lub atakowanie innej osoby i dokumentowanie wydarzenia w postaci zdjęć lub filmu oraz upublicznienie nagrań lub zdjęć w Internecie,
- ➔ poniżenie (ang. denigration) – upublicznienie poniżających, nieprawdziwych informacji lub materiałów na temat ofiary,
- ➔ wykluczenie (ang. exclusion) – celowe usunięcie z listy kontaktów internetowych lub niedopuszczenie do niej ofiary,
- ➔ agresja techniczna – działania przeciwko sprzętowi komputerowemu ofiary bardziej niż przeciwko samej ofierze¹.

➔ CEL BADANIA

Diagnoza problemu przemocy w Gminie Gręboszów w 2023 roku została przeprowadzona w celu rozpoznania aktualnej skali problemu przemocy domowej oraz rówieśniczej.

➔ METODOLOGIA BADAŃ

Jest to określony proces postępowania badawczego uwzględniający sposoby zbierania, opracowywania, analizy i interpretacji danych, który umożliwia uzyskanie odpowiedzi na kluczowe pytania badawcze², czyli w przypadku niniejszej Diagnozy – o skalę i nasilenie problemów ujętych w badaniu.

¹ Pyżalski J., Agresja elektroniczna i cyberbullying jako nowe ryzykowne zachowania młodzieży, s. 126-128.

² Skarbek W., Wybrane Zagadnienia Metodologii Nauk Społecznych, Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie, Piotrków Trybunalski 2013, s. 62-63.

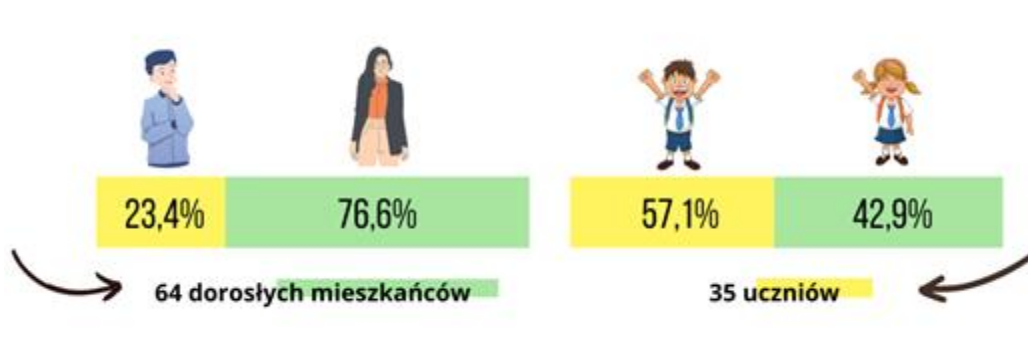
W celu rozpoznania rzeczywistej skali problemów przemocy w Gminie Gręboszów badaniem objęto przedstawicieli różnych grup lokalnej społeczności. Dywersyfikacja **próby badawczej** pozwoliła na rozróżnienie zakresu danych problemów z różnych perspektyw.

Poznanie opinii i doświadczeń uczestników badania możliwe było dzięki zastosowaniu **ilościowej metodologii badań**. W przypadku uczniów oraz osób dorosłych zdecydowano na przeprowadzenie badania za pomocą techniki badawczej **CAWI** (ang. *Computer Assisted Web Interviews*), czyli ankiety umieszczonej na platformie internetowej dostępnej dla wszystkich osób posiadających link. Niniejsza technika pozwoliła na pełne zachowanie anonimowości respondentów.

Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, respondentom udzielano informacji odnośnie celu badań, zasad oraz anonimowości w sporządzonym dokumencie.

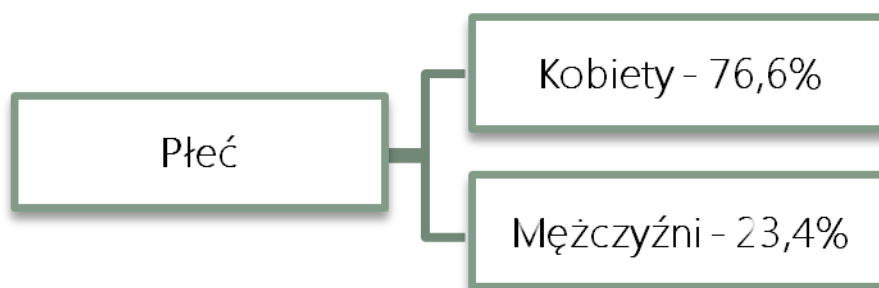
Diagnoza problemu przemocy w Gminie Gręboszów w 2023 roku została opracowana w oparciu o odpowiedzi uczestników badania na pytania zawarte w **ustrukturyzowanym kwestionariuszu ankiety**, którego charakter pytań był zależny od specyfiki danej grupy.

Rysunek 1. Respondenci badania ilościowego:

W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie Gminy Gręboszów wzięło udział 64 mieszkańców mających powyżej 18 lat. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu przewagę miały kobiety – stanowiły one aż 76,6% ogółu.

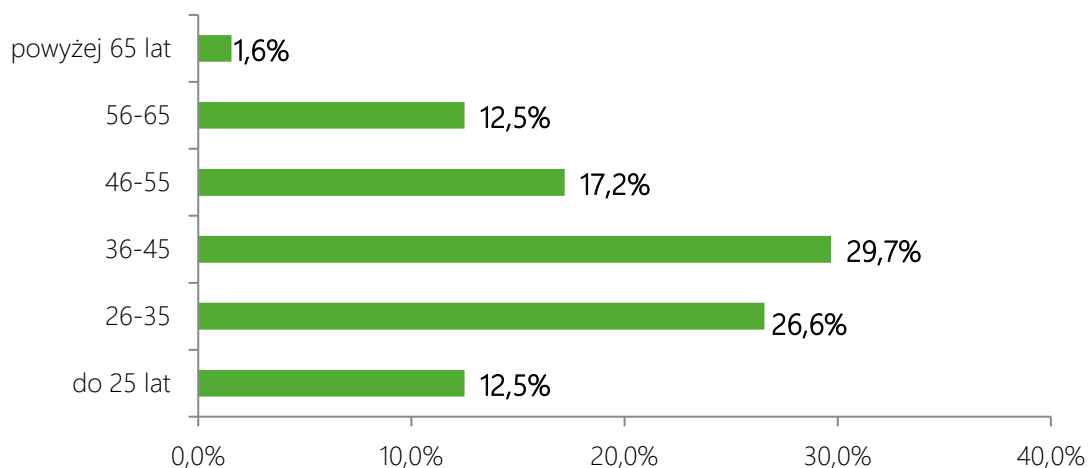
Rysunek 2. Płeć (N=64)

Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci są zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowią ankietowani mający 36-45 lat (29,7%). Wśród osób biorących

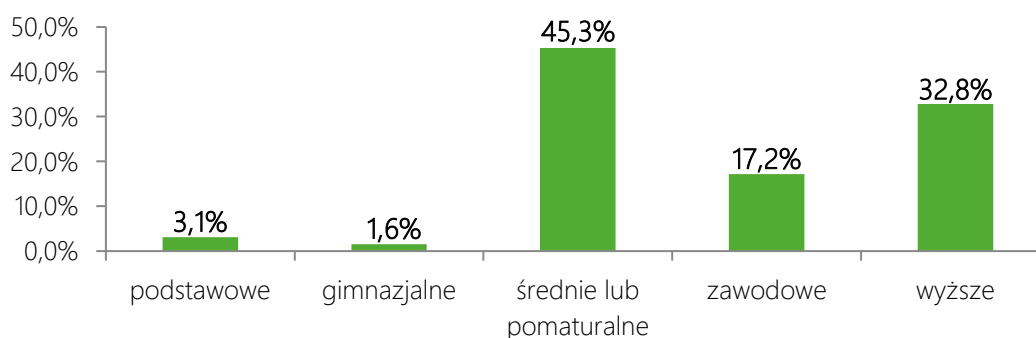
udział w badaniu byli również mieszkańcy mający 26-35 lat (26,6%), respondenci mający 46-55 lat (17,2%), osoby do 25 roku życia oraz mające 56-65 lat (po 12,5%) oraz ankieterzy powyżej 65 roku życia (1,6%).

Wykres 1. Wiek (N=64)

Na poniższym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem średnim lub pomaturalnym (45,3%). 32,8% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci z wykształceniem wyższym, 17,2% z wykształceniem zawodowym, 3,1% ankietowanych zakończyło swoją edukację na poziomie podstawowym. 1,6% badanych legitymowało się wykształceniem gimnazjalnym.

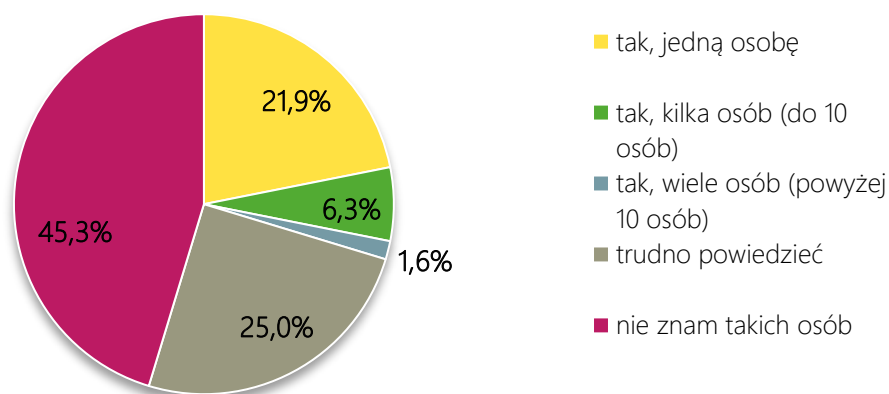
Wykres 2. Wykształcenie (N=64)

PROBLEM PRZEMOCY

W pierwszym pytaniu dotyczącym problemu przemocy dorosłych mieszkańców Gminy zapytano o to, czy znają w swoim otoczeniu kogoś, kto jej doznaje. Twierdzącej odpowiedzi udzieliło 29,8% ankietowanych. Jak wynika z odpowiedzi badanych, 21,9% zna jedną taką osobę, 6,3% zna kilka (do 10 osób), z kolei 1,6% deklaruje znajomość wielu takich osób (powyżej 10).

Wykres 3. Czy zna Pan/i w swoim otoczeniu kogoś, kto jest osobą doznającą przemocy domowej? (N=64)

Badani deklarujący znajomość w swoim otoczeniu osób, które doświadczają przemocy domowej, zostali zapytani o to, kim jest osoba jej doznająca. Zdecydowana większość respondentów stwierdziła, że są nimi osoby dorosłe mające 18-60 lat – 68,4% (13 osób). Mniejszy odsetek ankietowanych wskazywał na dzieci do 18 roku życia – 21,1% (4 osoby) oraz osoby starsze (powyżej 60 roku życia) – 15,8% (3 osoby).

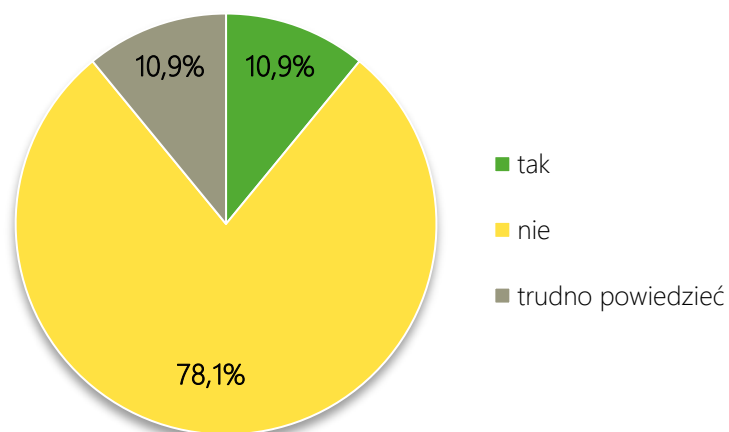
Tabela 8. Kim jest osoba, która doświadcza przemocy domowej? (N=19)

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
osobą dorosłą mającą 18-60 lat	68,4%	13
dzieckiem do 18 roku życia	21,1%	4
osobą starszą (powyżej 60 roku życia)	15,8%	3

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Skala problemu przemocy w Gminie Gręboszów została zweryfikowana również dzięki odpowiedziom respondentów na pytanie o to, czy zdarzyło im się doświadczyć tego problemu w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Z zebranych danych wynika, że w tym okresie przemocy doznało 10,9% mieszkańców. Tyle samo badanych miało trudność w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie (10,9%).

Wykres 4. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy w swoim domu (ze strony członka Pana/i rodziny)? (N=64)

Pytając o to, jak często osoby deklarujące doświadczanie przemocy, doznawały jej w okresie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem, okazuje się, że po 1 osobie doświadczyło jej 1 raz oraz od 2 do 10 razy (po 14,3%), natomiast 2 osoby od 11 do 20 razy (28,6%). 3 osoby (42,9%) miały trudność w udzieleniu odpowiedzi na pytanie.

Tabela 9. Jak często, w okresie ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy w swoim domu? (N=7)

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
1 raz	14,3%	1
2-10 razy	14,3%	1
11-20 razy	28,6%	2
więcej niż 20 razy	0,0%	0
trudno powiedzieć	42,9%	3

Mieszkańcy, którzy przyznali, że doznali przemocy, zostali następnie poproszeni o określenie jej rodzaju. Z deklaracji ankietowanych wynika, że wszyscy z nich doświadczyli przemocy psychicznej (7 osób, tj. 100%). 42,9% ankietowanych wskazało na przemoc fizyczną (3 osoby). 28,6% badanych doznało zaniedbania (2 osoby), a 14,3% wskazało na przemoc seksualną (1 osoba).

Tabela 10. Jakiemu rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? (N=7)

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
przemoc psychiczna	100,0%	7
przemoc fizyczna	42,9%	3
zaniedbanie	28,6%	2
przemoc seksualna	14,3%	1
przemoc ekonomiczna	0,0%	0
nie wiem	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Zapytaliśmy respondentów również o to, kto stosował wobec nich przemoc. Analiza materiału badawczego wykazała, że 4 ankietowanych doznało przemocy ze strony męża/żony (57,1%). 2 osoby wskazały na partnera/partnerkę (28,6%). Po 1 badanym doświadczyło przemocy ze strony mamy, taty, dalszych członków rodziny oraz innych, bliżej nieokreślonych osób (po 14,3%).

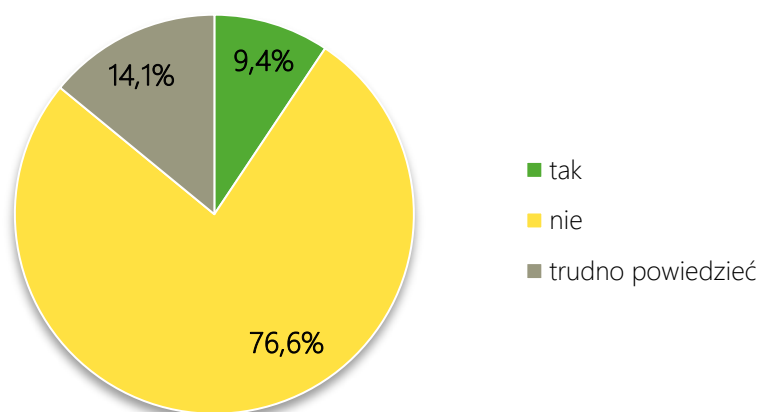
Tabela 11. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? (N=7)

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
mąż/żona	57,1%	4
partner/partnerka	28,6%	2
mama	14,3%	1
tata	14,3%	1
dalsi członkowie rodziny	14,3%	1
inne osoby	14,3%	1
rodzeństwo	0,0%	0
dziadkowie	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Zebrane w procesie badawczym dane pokazują, iż do stosowania przemocy przyznała się mniejsza część badanych, niż w przypadku jej doznawania – na pytanie „czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc wobec drugiej osoby” twierdzącej odpowiedzi udzieliło 9,4% ankietowanych. 14,1% badanych zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 5. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i przemoc? (N=64)

Pytając badanych o to, jak często zdarzało im się stosować przemoc wobec członka swojej rodziny, w okresie ostatnich 12 miesięcy, 1 odpowiedź padła na 1 raz (16,7%) a 2 odpowiedzi na 2-10 razy (33,3%). 3 respondentów zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć” (50,0%).

Tabela 12. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc wobec członka swojej rodziny? (N=6)

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
1 raz	16,7%	1
2-10 razy	33,3%	2
11-20 razy	0,0%	0
więcej niż 20 razy	0,0%	0
trudno powiedzieć	50,0%	3

W dalszej kolejności poprosiliśmy badanych mieszkańców o określenie, jakiego rodzaju przemoc zastosowali. Wśród najczęstszych deklaracji znalazła się przemoc psychiczna (3 osoby, tj. 50,0%). 2 respondentów wskazało również na przemoc fizyczną oraz odpowiedź "nie wiem" (tj. 33,3%).

Tabela 13. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a? w ciągu ostatnich 12 miesięcy (N=6)

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
przemoc psychiczna	50,0%	3
przemoc fizyczna	33,3%	2
nie wiem	33,3%	2
przemoc seksualna	0,0%	0
przemoc ekonomiczna	0,0%	0
zaniedbanie	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Jak wynika z odpowiedzi respondentów, większość osób deklarujących stosowanie przemocy, kierowała ją w stronę dziecka/dzieci (4 osoby, tj. 80,0%), natomiast 3 ankietowanych stosowało ją w stosunku do męża/żony (60,0%). 1 badany pominął to pytanie.

Tabela 14. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe? (N=5)

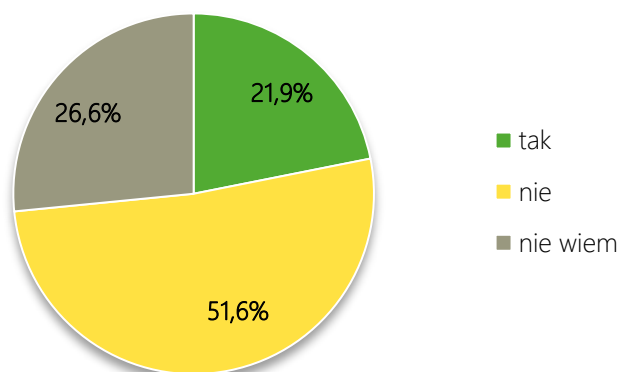
<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
dziecka/dzieci	80,0%	4
męża/żony	60,0%	3
mamy	0,0%	0
taty	0,0%	0
partnera/partnerki	0,0%	0
rodzeństwa	0,0%	0
dziadków	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Kolejną analizowaną w Diagnostyce kwestią była opinia dorosłych mieszkańców Gminy na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci. W odniesieniu do prezentowanych danych warto zwrócić uwagę, że wśród części respondentów występuje tolerancja przemocy jako metody wychowawczej – kary fizyczne popiera 21,9% badanych, z kolei 26,6% stwierdziło, że nie ma na ten

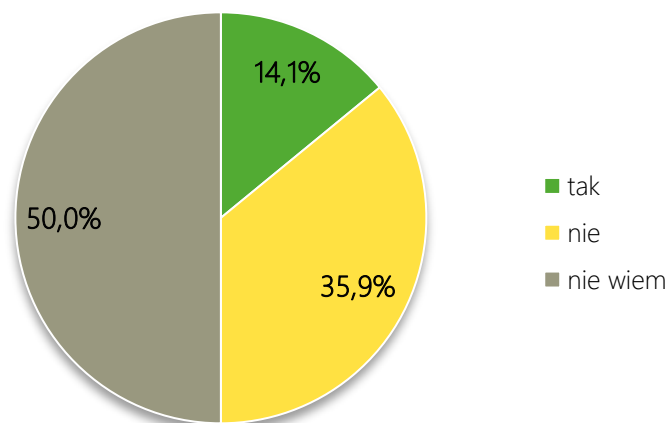
temat wiedzy. Jednoznacznie negatywnie ocenia tego typu zachowanie 51,6% mieszkańców.

Wykres 6. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci (tzw. „klapsy”) jest dobrą metodą wychowawczą? (N=64)

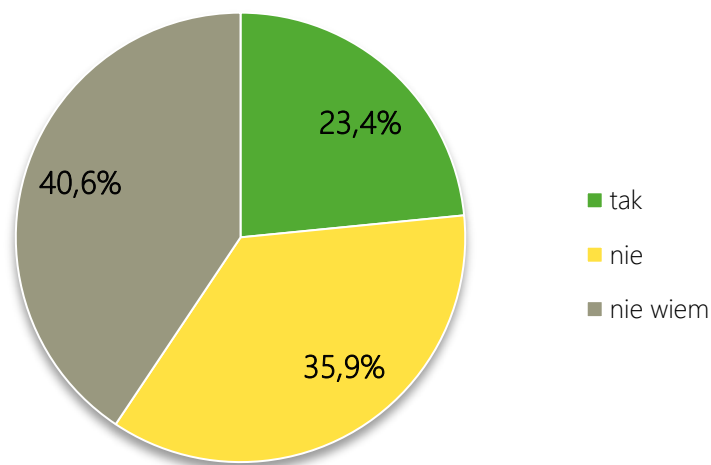
Dorośli mieszkańcy zostali również poproszeni o oszacowanie skali istotności problemu przemocy domowej na terenie Gminy. Połowa ankietowanych deklaruje brak wiedzy w tym zakresie (50,0%). Problem przemocy domowej jako istotny na terenie Gminy identyfikuje 14,1% badanych, a 35,9% badanych jest przeciwnego zdania.

Wykres 7. Czy postrzega Pani/Pan przemoc domową jako znaczny problem występujący na terenie Gminy? (N=64)

W następnym pytaniu badanych poproszono o ocenę oferty wsparcia dla osób doznających problemu przemocy domowej. 40,6% badanych nie ma wiedzy w tym temacie. 35,9% ankietowanych uznaje ofertę za niewystarczającą, a przeciwnego zdania jest 23,4% respondentów.

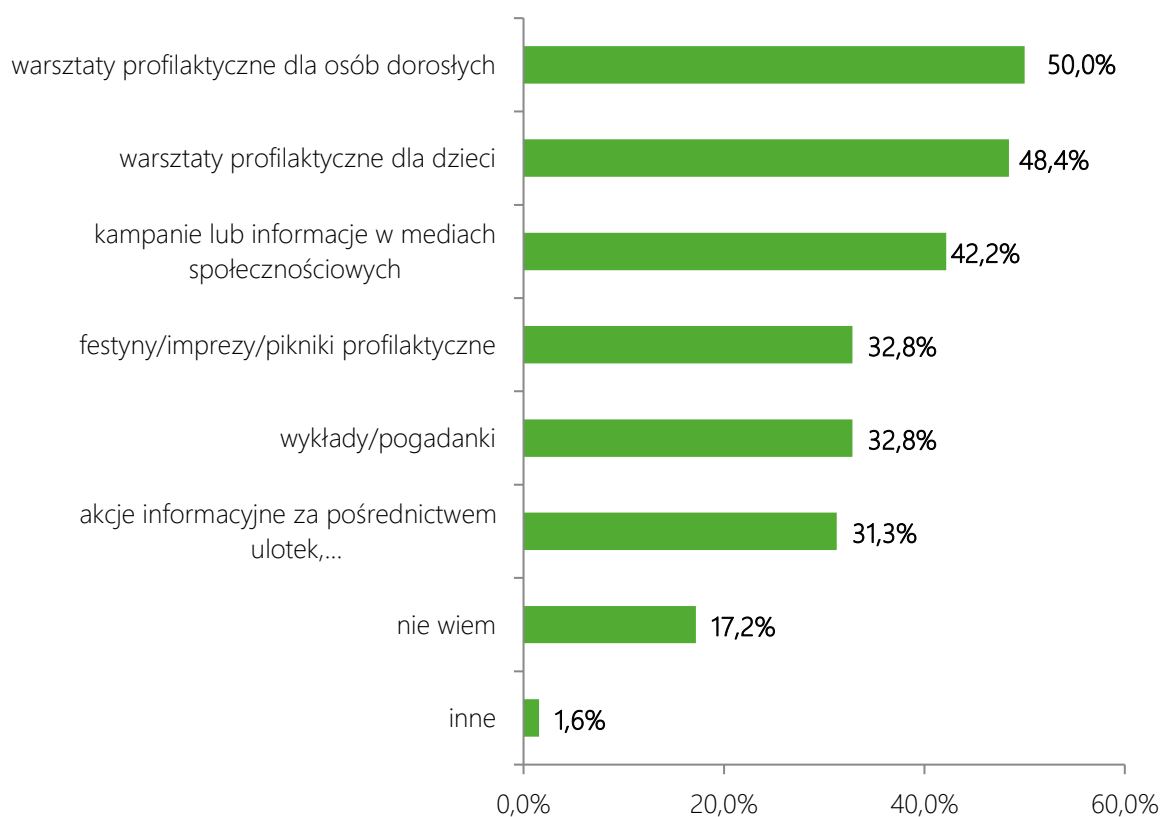
Wykres 8. Czy Pana/i zdaniem oferta wsparcia dla osób doznających problemu przemocy domowej jest na terenie Gminy wystarczająca? (N=64)

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

Mieszkańcy biorący udział w badaniu ankietowym zostali zapytani o to jakie działania według nich byłyby najskuteczniejsze w kontekście zapobiegania przemocy domowej. Połowa respondentów wskazała na warsztaty profilaktyczne dla osób dorosłych (50,0%), a nieznacznie mniej na warsztaty dla dzieci (48,4%). Odpowiedzi padały także na kampanie lub informacje w mediach społecznościowych (42,2%), festyny/imprezy/pikniki profilaktyczne oraz wykłady i pogadanki (po 32,8%), a także akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek, plakatów, broszur itp. (31,3%). 17,2% ankietowanych zaznaczyło odpowiedź „nie wiem”, a 1,6% wskazało na inne, bliżej nieokreślone formy działań profilaktycznych.

Wykres 9. Poniżej wymieniono różne formy działań profilaktycznych. Które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty, jeśli chodzi o zapobieganie przemocy domowej? (N=64)

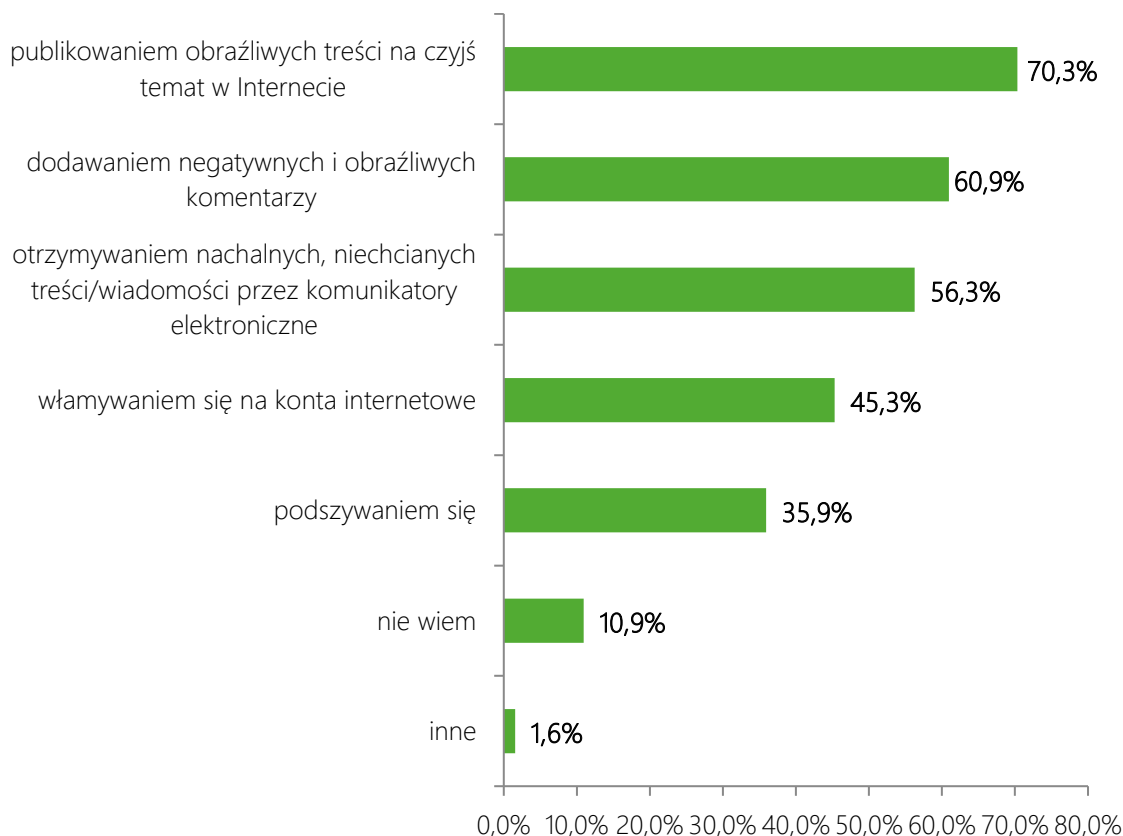

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

CYBERPRZEMOC

Kolejne pytania dotyczyły problemu cyberprzemocy. W pierwszej kolejności badanych zapytano o to, z czym badani utożsamiają ten rodzaj przemocy. Większość badanych wskazało na publikowanie obraźliwych treści na czyjś temat w Internecie (70,3%). Ankietowani często zaznaczali także dodawanie negatywnych i obraźliwych komentarzy (60,9%), otrzymywanie nachalnych, niechcianych treści/wiadomości przez komunikatory elektroniczne (56,3%), włamywanie się na konta internetowe (45,3%) oraz podszywanie się (35,9%). 10,9% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „nie wiem”, a 1,6% „inne”, wskazując przy tym, że wszystkie podane w kafeterii odpowiedzi zachowania są związane z cyberprzemocą.

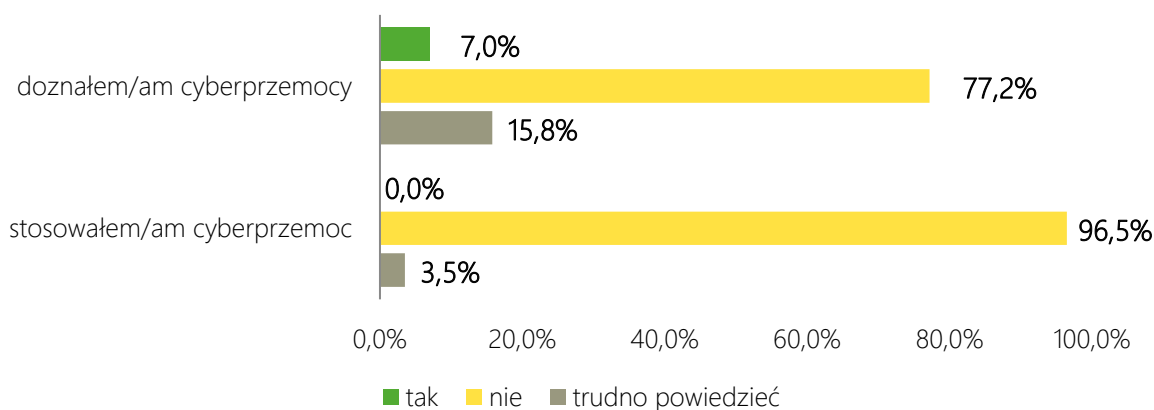
Wykres 10. Czym według Pana/i jest cyberprzemoc? (N=64)

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Kolejne dwa pytania dotyczyły doświadczania oraz stosowania cyberprzemocy przez badanych. Dane zostały zaprezentowane na jednym wykresie. Tego rodzaju przemocy doświadczyło 7,0% badanych, natomiast nie stosował jej żaden ankietowany. 15,8% respondentów nie potrafiło określić czy doznało cyberprzemocy, a 3,5% czy ją stosowało.

Wykres 11. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? (N=64)

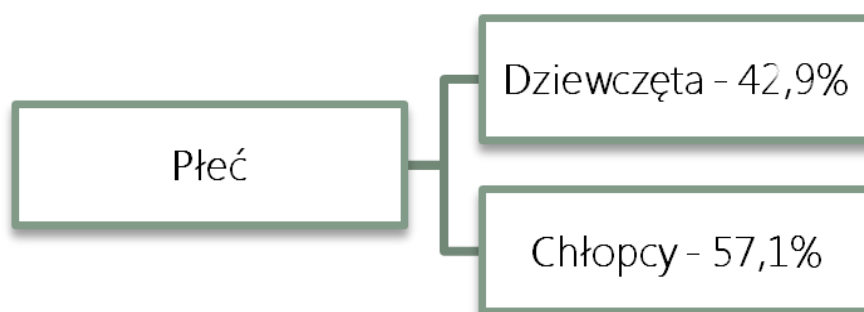
4.1.6.2. Analiza wyników badania – uczniowie

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży z Gminy Gręboszów. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, miały na celu oszacowanie występujących wśród uczniów problemów związanych z doświadczaniem przemocy domowej, doznawaniem oraz stosowaniem przemocy rówieśniczej, a także cyberprzemocy oraz poznanie opinii młodych mieszkańców Gminy na temat realizowanych w szkole działań profilaktycznych.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

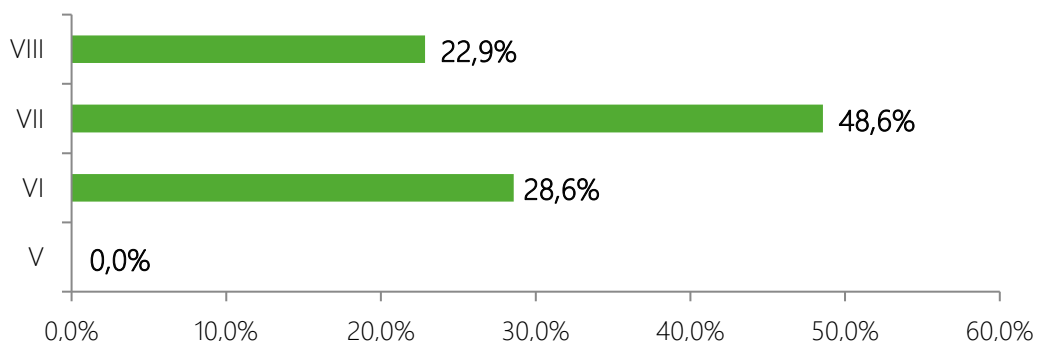
Uczniowie ze szkół znajdujących się na terenie Gminy Gręboszów wypełnili 35 kwestionariuszy ankiet. Poniższy rysunek przedstawia strukturę badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że w badaniu diagnozującym problemy społeczne niewielką przewagą mieli chłopcy – stanowili oni 57,1% ogółu. Dziewczęta wypełniły 42,9% kwestionariuszy.

Rysunek 3. Płeć (N=35)

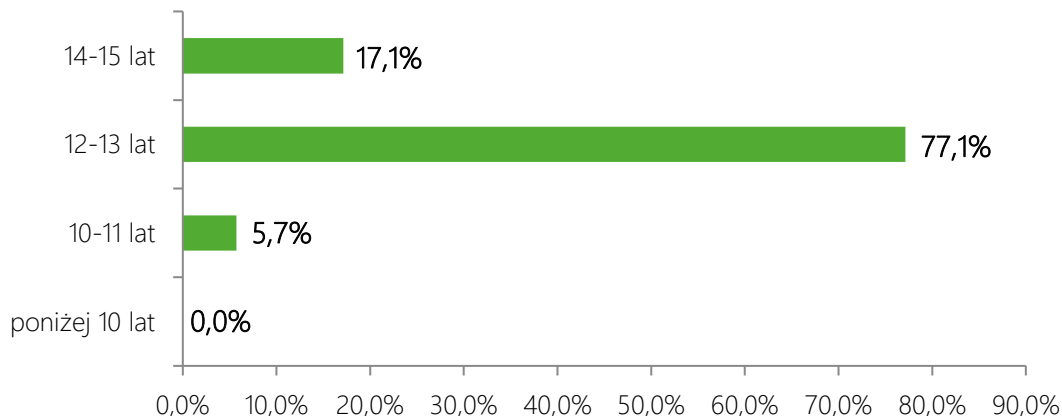
Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. Ankietowani uczęszczający do klasy VI stanowili 28,6% ogółu respondentów, natomiast 48,6% kwestionariuszy wypełnili uczniowie klasy VII szkoły podstawowej. 22,9% uczniów zadeklarowało, że jest w klasie VIII. W badaniu nie brały udziału osoby z klasy V.

Wykres 12. Klasa (N=35)

Wśród uczniów biorących udział w badaniu, największą część kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci mający 12-13 lat (77,1%). Mniej, bo 17,1% młodych mieszkańców Gminy było w wieku 14-15 lat. 5,7% ankietowanych miało w chwili badania 10-11 lat. Respondenci poniżej 10 roku życia nie wypełniali kwestionariusza.

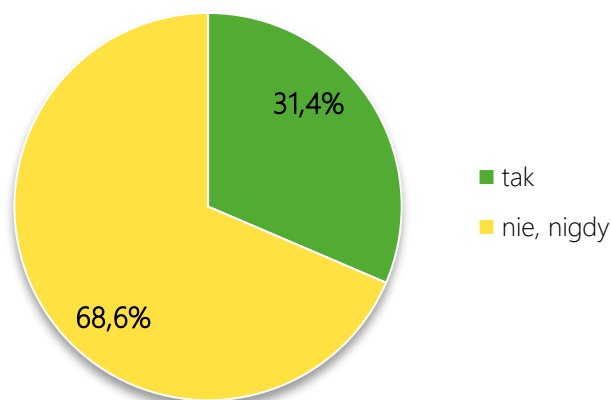
Wykres 13. Wiek (N=35)

PROBLEM PRZEMOCY

W pierwszej kolejności weryfikacji poddane zostało to, czy badani uczniowie doświadczyli kiedykolwiek przemocy. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 31,4% ankietowanych. Przeciwnie odpowiedziało 68,6% respondentów.

Wykres 14. Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? (N=35)

W celu pogłębionej analizy określono również, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów. Na podstawie udzielonych odpowiedzi możemy stwierdzić, że ankietowani najczęściej doświadczyli przemocy ze strony uczniów ze szkoły oraz rodzzeństwa – na te odpowiedzi wskazały po 4 osoby, tj. po 36,4%. 3 odpowiedzi padły na znajomych spoza szkoły (27,3%). 2 osoby wskazały na inne, bliżej nieokreślone osoby (18,2%).

Tabela 15. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? (N=11)

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
uczniowie ze szkoły	36,4%	4
rodzeństwo	36,4%	4
znajomi spoza szkoły	27,3%	3
inne osoby	18,2%	2
mama	0,0%	0
tata	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Poniższa tabela przedstawia odpowiedzi uczniów dotyczące rodzajów doznawanej przez nich przemocy. Przemocy psychicznej doświadczyło 7 badanych (63,6%), a przemocy fizycznej 4 osoby (36,4%). 1 badany wskazał na przemoc seksualną (9,1%).

Tabela 16. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? (N=11)

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
ktoś mnie przezywał, groził mi, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	63,6 %	7
ktoś mnie bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	36,4 %	4
ktoś dotykał mnie w miejsca, w które sobie tego nie życzyłem/am, mówił o moim ciele w sposób który mnie zawstydział itp.	9,1%	1
nie miałem/am zapewnionej opieki, kiedy byłem/am chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów, kiedy miałem/am problemy, dostawałem/am zbyt mało jedzenia, dlatego przez dłuższy czas byłem/am głodny/a itp.	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

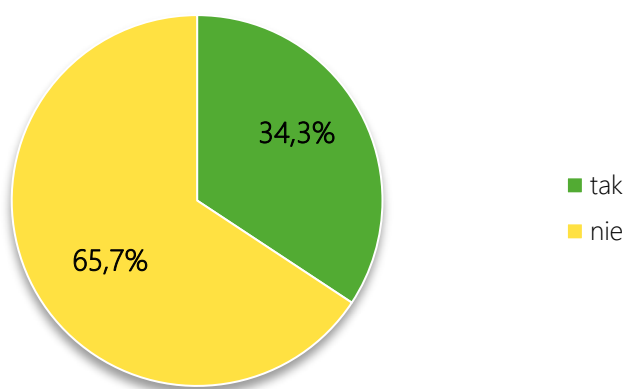
Uczniowie, którzy wcześniej zadeklarowali doświadczenie przemocy kiedykolwiek w życiu zostali zapytani również o to, czy doznali jej w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Co 4 badany przyznał, że doznał przemocy w ciągu ostatniego roku (3 osoby, tj. 27,3%).

Tabela 17. Czy doświadczyłeś/aś przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy? (N=11)

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
tak	27,3%	3
nie	72,7%	8

W następnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o określenie, czy kiedykolwiek w życiu doszło do sytuacji, w której to oni zastosowali przemoc wobec innych osób. Na to pytanie, twierdzącej odpowiedzi udzieliło 34,3% uczniów.

Wykres 15. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? (N=35)

Badani uczniowie w dalszej kolejności zostali zapytani o rodzaj przemocy, jaką zastosowali. Możemy zauważyć, iż przemoc psychiczną zastosowała ponad połowa uczniów dopuszczających się takich zachowań (7 osób, tj. 58,3%), a przemoc fizyczną – 3 ankietowanych (25%). 2 badanych przyznało się do stosowania przemocy seksualnej (16,7%).

Tabela 18. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś (N=12)

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
przezywałem/am kogoś, groziłem/am komuś, upokarzałem/am kogoś, straszyłem/am, wyśmiewałem/am itp.	58,3%	7
biłem/am kogoś, kopałem/am, szarpałem/am, dusiłem/am, popychałem/am, spoliczkowałem/am itp.	25,0%	3
dotykałem/am kogoś w miejsca, w które sobie ta osoba tego nie życzył/a, mówiłem/am o czyimś ciele w sposób który ją zawstydział itp.	16,7%	2

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Analizie poddane zostały również odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc. Przeważająca część ankietowanych przyznała się do przemocy wobec rodzeństwa – wskazało na to 6 osób, tj. 54,5%. Odpowiedzi uczniów padały także na rówieśników (4 osoby, tj. 36,4%) oraz inne, bliżej nieokreślone osoby (3 osoby, tj. 27,3%). 1 osoba nie udzieliła odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 19. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? (N=11)

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
wobec rodzeństwa	54,5%	6
wobec rówieśników	36,4%	4
wobec innych osób	27,3%	3
wobec rodziców	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

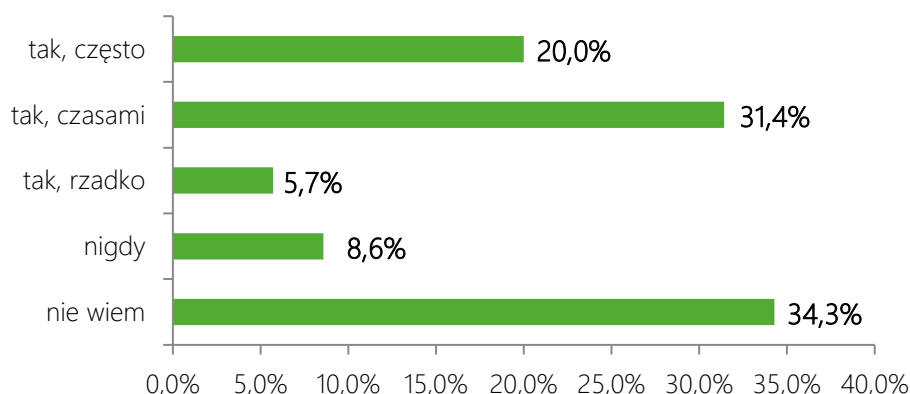
W kolejnym pytaniu uczniowie odpowiedzieli, czy zastosowali przemoc w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Ponad połowa badanych zadeklarowała, że zdarzyło im się dopuścić przemocy w ciągu ostatniego roku (7 osób, tj. 58,3%), natomiast przeciwnego zdania było 41,7%, tj. 5 uczniów.

Tabela 20. Czy zastosowałeś/aś przemoc w ciągu ostatnich 12 miesięcy? (N=12)

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
tak	58,3%	7
nie	41,7%	5

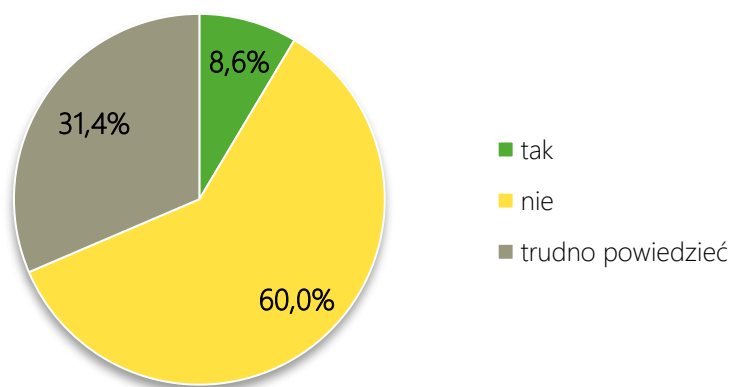
Obraz jaki wyłania się z badania to znaczny odsetek uczniów deklarujących występowanie w swojej szkole przemocy – przyznała to ponad połowa uczniów (57,1%). Z udzielonych przez 5,7% uczniów odpowiedzi wynika, że zdarzenia takie w ich szkole mają miejsce rzadko, według 31,4% – czasami, a zdaniem 20,0% – często.

Wykres 16. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami? (N=35)

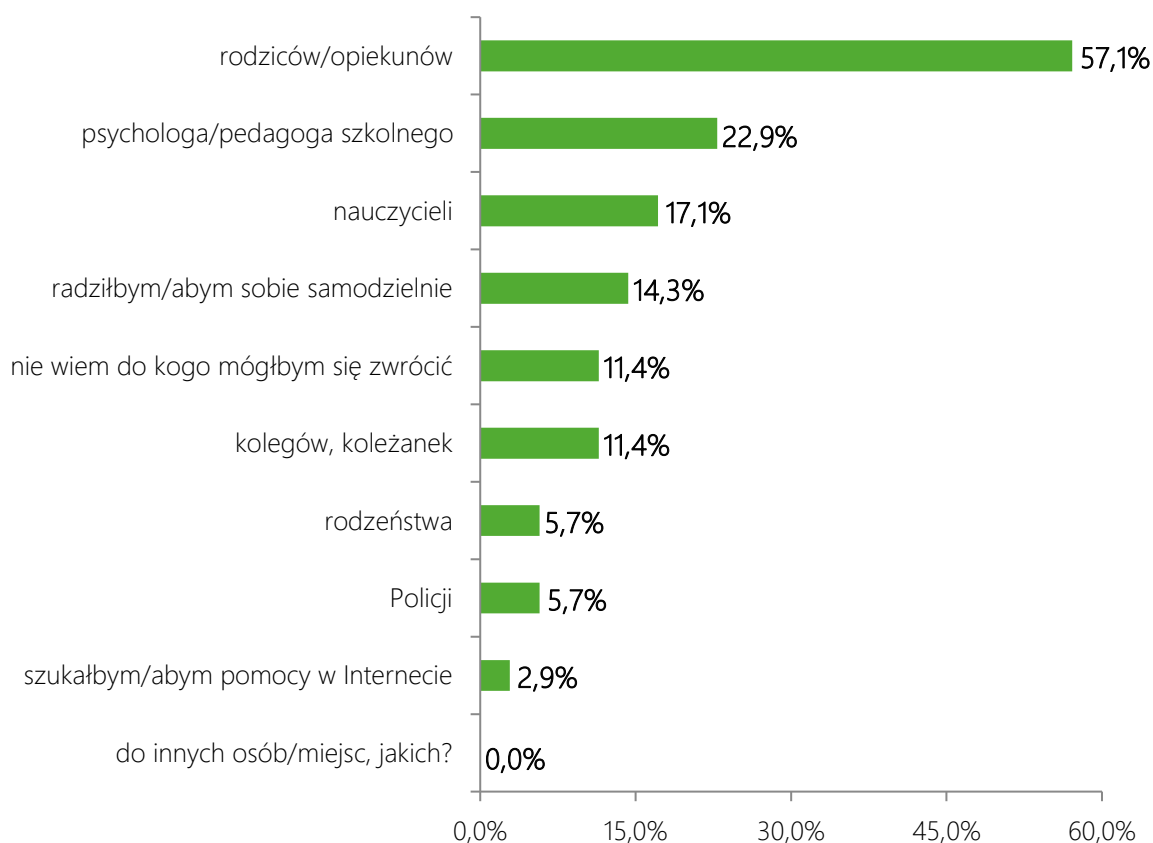
W dalszej części badanych zapytano o to, czy uważają, że w niektórych sytuacjach można użyć przemocy (np. gdy ktoś ich zdenerwuje). Jak wynika z zebranych danych, 8,6% badanych zgadza się z tym stwierdzeniem, przeciwnego zdania jest 60,0% ankietowanych. Odpowiedź „trudno powiedzieć” zaznaczyło 31,4% respondentów.

Wykres 17. Czy uważasz, że w niektórych sytuacjach można użyć przemocy (np. kiedy ktoś Cię zdenerwuje)? (N=35)

W przypadku problemów związanych z przemocą, większość młodych mieszkańców Gminy zwróciłaby się o pomoc do rodziców/opiekunów (57,1%). Na drugim miejscu pod względem liczby wskazań znalazł się psycholog/pedagog szkolny (22,9%). 17,1% badanych udałoby się do nauczycieli, a 14,3% uczniów radziłoby sobie samodzielnie. Po 11,4% ankietowanych przyznało, że w razie tego typu problemów skierowałoby się po pomoc do kolegów/koleżanek lub nie wiedzieliby do kogo mają się zwrócić. Po 5,7% respondentów udałoby się do rodzeństwa lub na Policję. 2,9% uczniów przyznało, że szukałoby pomocy w Internecie.

Wykres 18. Do kogo zwróciłbyś/abyś się o pomoc mając problem związany z przemocą domową lub rówieśniczą? (N=35)

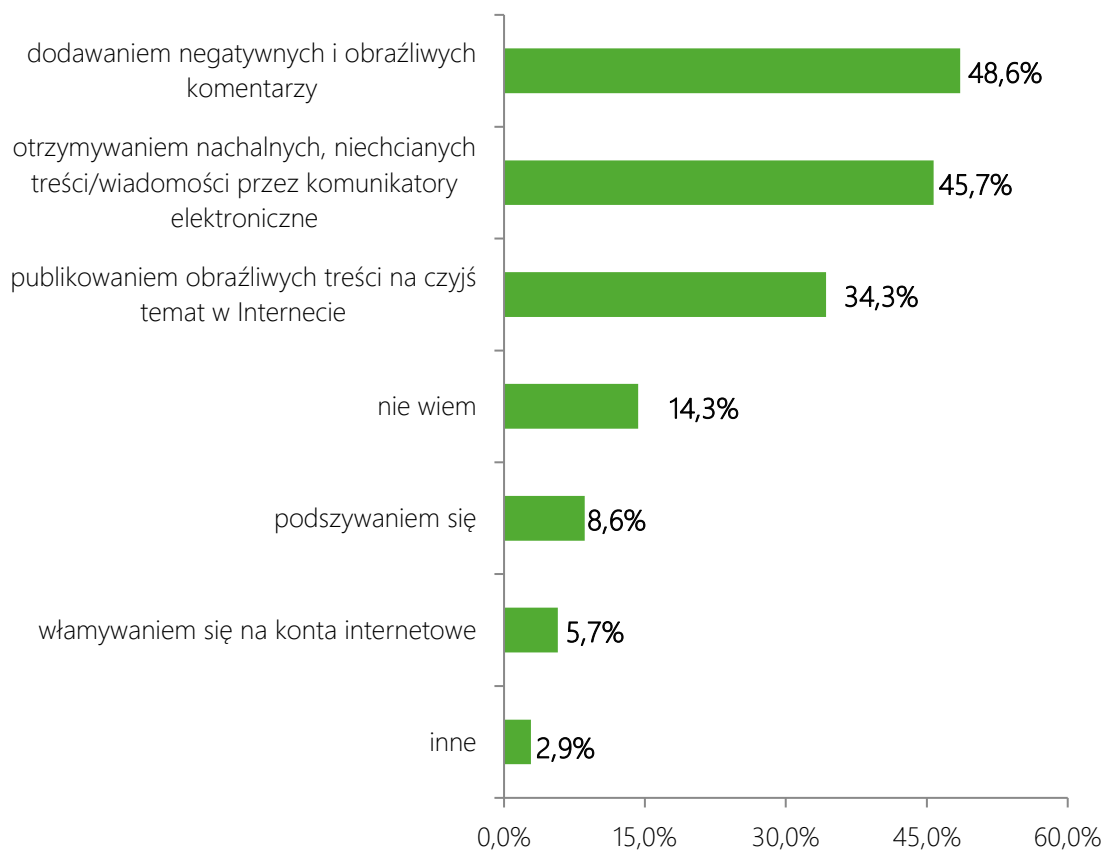

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

CYBERPRZEMOC

Kolejne pytania zadawane respondentom dotyczyły zagadnienia cyberprzemocy. W pierwszej kolejności podjęto próbę rozpoznania z czym jest utożsamiany przez badanych ten rodzaj przemocy. Najwięcej wskazań uzyskało dodawanie negatywnych i obraźliwych komentarzy (48,6%) oraz otrzymywanie nachalnych, niechcianych treści/wiadomości przez komunikatory elektroniczne (45,7%). 34,3% ankietowanych za cyberprzemoc uznaje publikowanie obraźliwych treści na czyjś temat w Internecie, 8,6% podszywanie się 5,7% włamywanie się na konta internetowe. 2,9% badanych wskazało na inne, bliżej nieokreślone zachowania, a 14,3% ankietowanych zaznaczyło odpowiedź „nie wiem”.

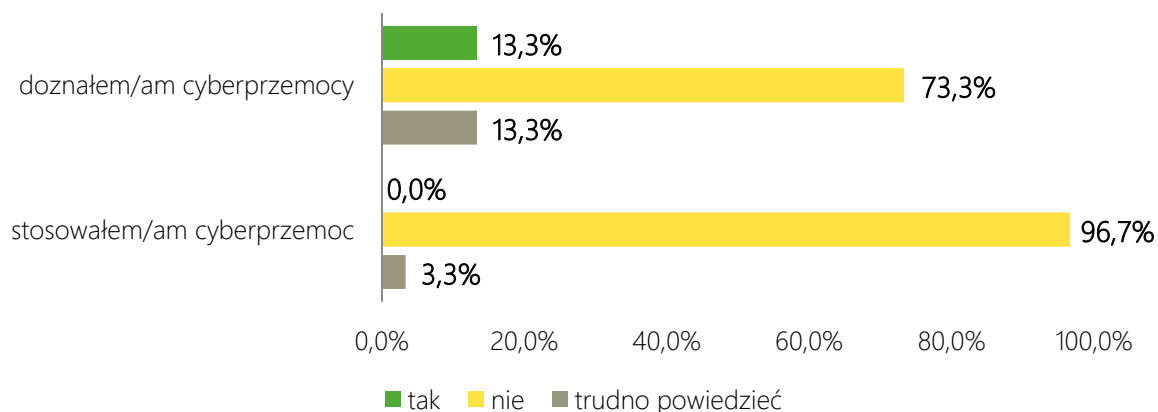
Wykres 19. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc? (N=35)

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Kolejne dwa pytania dotyczyły doświadczania oraz stosowania cyberprzemocy przez badanych uczniów. Dane zostały zaprezentowane na jednym wykresie. Tego rodzaju przemocy doświadczyło 13,3% badanych, natomiast nie stosował jej żaden ankietowany. 13,3% respondentów nie potrafiło określić czy doznało cyberprzemocy, a 3,3% czy ją stosowało.

Wykres 20. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszyciem się, ośmieszanie/poniżanie, groźenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? (N=35)

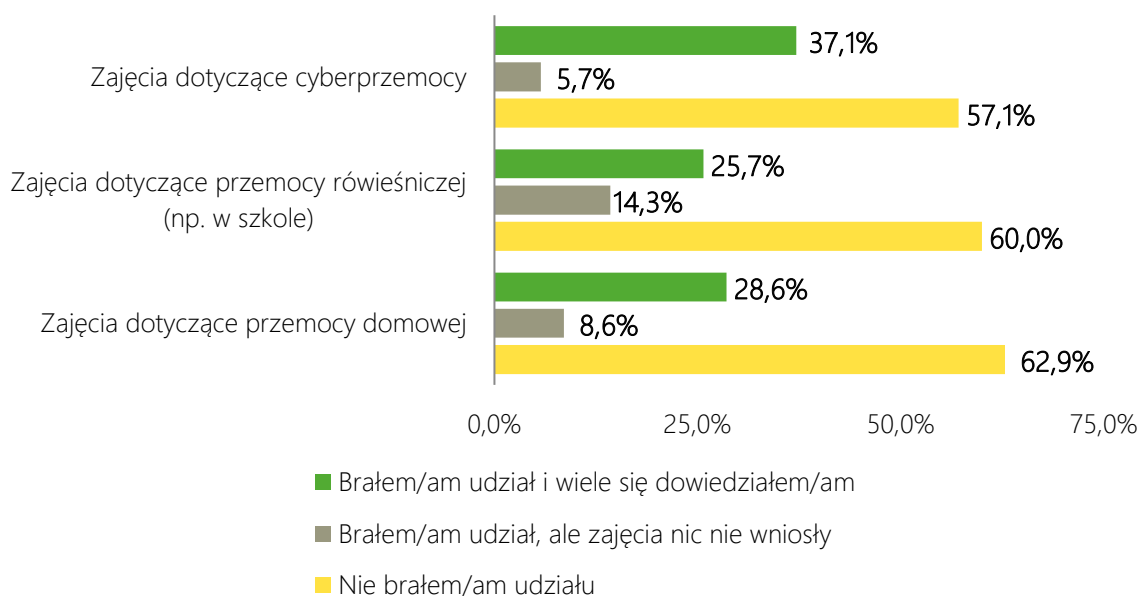

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

W kolejnym pytaniu uczniowie mieli okazję ocenić podejmowane w szkole działania profilaktyczne w ciągu ostatnich 2 lat. Interesowało nas w jakich zajęciach badani brali udział oraz jak je oceniają. W tej kwestii wyniki kształtują się następująco:

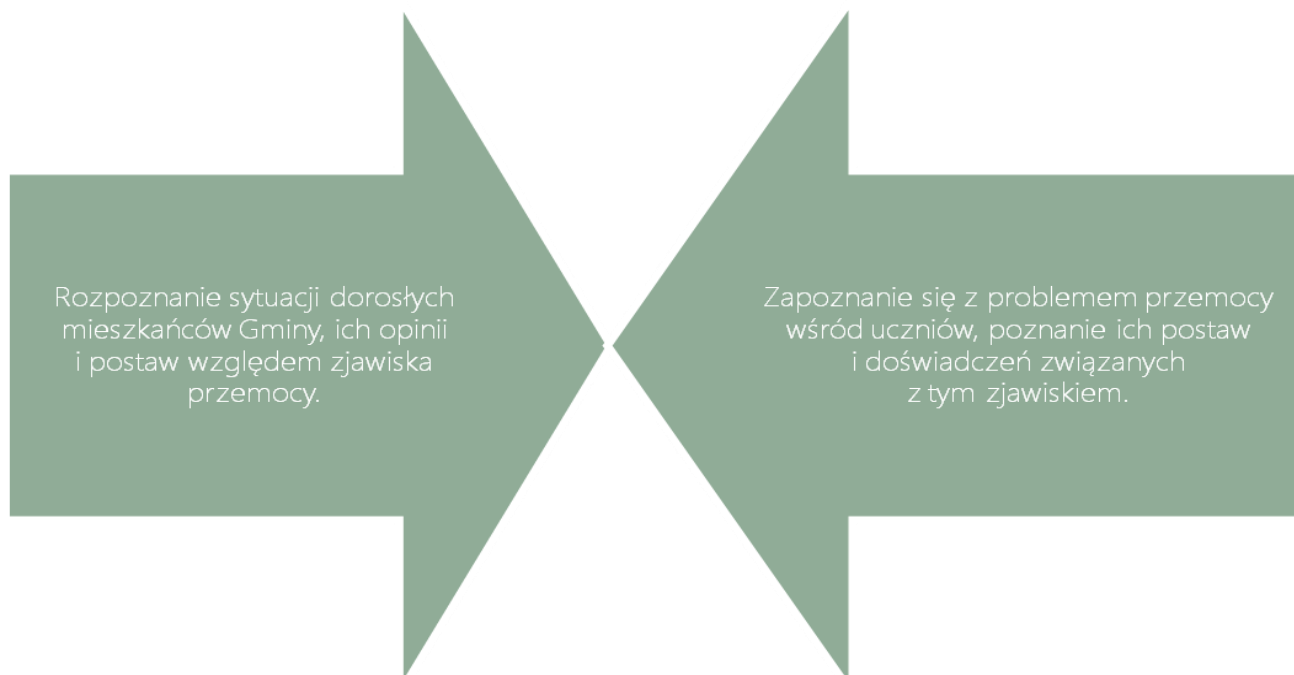
- ➔ odpowiedź „brałem/am udział, ale zajęcia nic nie wniosły” zaznaczyło 5,7% w przypadku zajęć dotyczących cyberprzemocy, 14,3% odnośnie zajęć dotyczących przemocy rówieśniczej, natomiast 8,6% w przypadku zajęć dotyczących przemocy domowej;
- ➔ pozytywnie zajęcia profilaktyczne dotyczące cyberprzemocy oceniło 37,1% uczniów, w zakresie przemocy rówieśniczej – 25,7%, natomiast dotyczące przemocy domowej – 28,6%;
- ➔ brak uczestnictwa w zajęciach profilaktycznych zadeklarowało 57,1% w przypadku zajęć dotyczących cyberprzemocy, 60,0% – przemocy rówieśniczej, a przemocy domowej – 62,9%.

Wykres 21. Czy w przeciągu ostatnich 2 lat brałeś/aś udział w szkolnych zajęciach profilaktycznych dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy? (N=35)

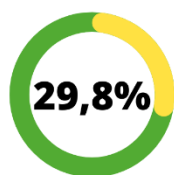
WNIOSKI

Celem badania było przedstawienie aktualnej skali problemu przemocy na terenie Gminy Gręboszów, w odniesieniu do opinii dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie Gminy, w tym jakości życia jego mieszkańców. Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych umożliwiła:

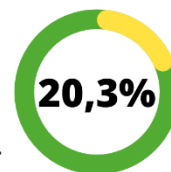

W oparciu o dokonaną analizę problemów społecznych zostały sformułowane **rekomendacje**. Poniżej znajduje się **podsumowanie wniosków z badania** diagnozującego aktualną skalę problemu przemocy na terenie Gminy, natomiast w dalszej części zamieszczono rekomendacje do dalszych **działań profilaktycznych** skierowanych do uczniów, mieszkańców Gminy oraz instytucji, których celem jest szeroko pojęta profilaktyka.

DOROŚLI MIESZKAŃCY

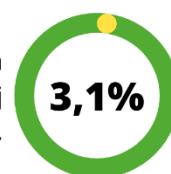
Odsetek respondentów, którzy znają w swoim otoczeniu co najmniej jedną osobę, która doświadcza problemu przemocy domowej.

Odsetek ankietowanych, którzy wskazują, że przemocy domowej doznają znani im dorośli, którzy mają 18-60 lat.

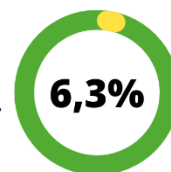
Odsetek badanych, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doznali przemocy domowej.

Odsetek ankietowanych, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyli przemocy domowej 11-20 razy.

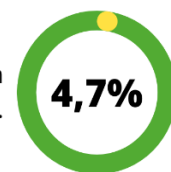
Odsetek respondentów, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doznali przemocy psychicznej.

Odsetek respondentów, którzy doznali przemocy ze strony męża/żony.

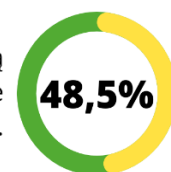
Odsetek mieszkańców, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy stosowali przemoc.

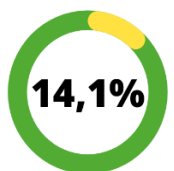
Odsetek respondentów, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zastosowali przemoc psychiczną.

Odsetek badanych, którzy zastosowali przemoc wobec dziecka/dzieci.

Odsetek respondentów, którzy nie negują jednoznacznie stosowania kary fizycznych (wliczone także odpowiedzi "nie wiem").

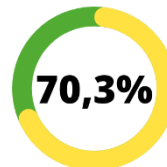
Odsetek ankietowanych, którzy uważają przemoc domową za istotny problem na terenie Gminy.

Odsetek respondentów, którzy uważają gminną ofertę wsparcia dla osób doświadczających problemu przemocy domowej za niewystarczającą.

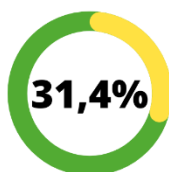
Odsetek ankietowanych, którzy uważają, że organizowanie warsztatów profilaktycznych przyniesie najlepsze efekty w kontekście zapobiegania przemocy domowej.

Odsetek respondentów, którzy cyberprzemoc utożsamiają z publikowaniem obraźliwych treści na czyjś temat w Internecie.

Odsetek ankietowanych, którzy doznali w ciągu ostatnich 12 miesięcy cyberprzemocy.

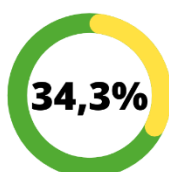
UCZNIOWIE

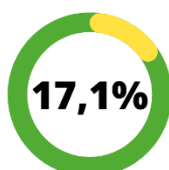
Odsetek uczniów, którzy kiedykolwiek doświadczyli przemocy.

Odsetek respondentów, którzy doświadczyli przemocy psychicznej.

Odsetek uczniów przyznających się do stosowania kiedykolwiek przemocy.

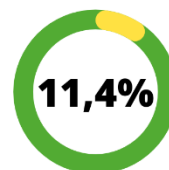
Odsetek respondentów, którzy zadeklarowali stosowanie przemocy wobec rodzeństwa.

Odsetek uczniów, którzy stosowali przemoc w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Odsetek młodych badanych, którzy uważają, że w niektórych sytuacjach można użyć przemocy (np. gdy ktoś ich zdenerwuje).

Odsetek młodych badanych, którzy doświadczyli przemocy ze strony uczniów ze szkoły lub rodzeństwa.

Odsetek badanych, którzy doświadczyli przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Odsetek badanych przyznających się do stosowania kiedykolwiek przemocy psychicznej.

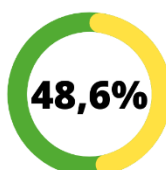

Odsetek respondentów, którzy zadeklarowali stosowanie przemocy wobec rówieśników.

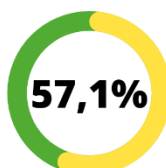
Odsetek badanych twierdzących, że w ich szkole problem przemocy występuje często.

Odsetek młodych badanych, którzy doświadczając przemocy zwróciliby się o pomoc do rodziców/opiekunów.

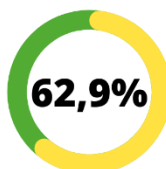
Odsetek uczniów, którzy cyberprzemoc utożsamiają z dodawaniem negatywnych i obraźliwych komentarzy.

Odsetek młodych badanych, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doznali cyberprzemocy.

Odsetek ankietowanych, którzy nie brali udziału w ciągu ostatnich 2 lat w żadnych zajęciach profilaktycznych dotyczących cyberprzemocy.

Odsetek badanych, którzy nie brali udziału w ciągu ostatnich 2 lat w żadnych zajęciach profilaktycznych dotyczących przemocy rówieśniczej.

Odsetek respondentów, którzy nie brali udziału w ciągu ostatnich 2 lat w żadnych zajęciach profilaktycznych dotyczących przemocy domowej.

Odsetek uczniów oceniających zajęcia profilaktyczne dotyczące cyberprzemocy jako nic niewnoszące.

Odsetek badanych oceniających zajęcia profilaktyczne dotyczące przemocy rówieśniczej jako nic niewnoszące.

Odsetek ankietowanych oceniających zajęcia profilaktyczne dotyczące przemocy domowej jako nic niewnoszące.

REKOMENDACJE

Zakres **zadań z obszaru profilaktyki i promocji zdrowia**, realizatorzy oraz źródła finansowania na szczeblu ogólnokrajowym, wskazane są przede wszystkim w ustawach. Wyznaczają one politykę wobec poszczególnych problemów społecznych na szczeblu krajowym, regionalnym oraz lokalnym, a zadania w nich wskazane uwzględniane są w narodowych i krajowych programach profilaktyki, z których najszerszym jest Narodowy Program Zdrowia.

Działania z zakresu **profilaktyki na szczeblu lokalnym** realizowane są poprzez gminne programy przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Głównym źródłem finansowania działań jest budżet jednostki samorządowej. Dodatkowo gminy mogą ubiegać się o środki z innych źródeł: z urzędów centralnych, urzędów marszałkowskich, urzędów wojewódzkich, starostw powiatowych, środki z projektów unijnych czy też w formie darowizn od prywatnych osób czy przedsiębiorców.

Na poziomie lokalnym do realizacji zadań z zakresu profilaktyki uprawnione są organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia), specjalistyczne placówki opiekuńczo-wychowawcze (światlice socjoterapeutyczne), poradnie profilaktyki i terapii uzależnień, organizacje kościelne, czy też grupy samopomocy.

Profilaktyka zachowań ryzykownych oraz udzielanie pomocy uczniom dotkniętym problemem przemocy wpisane są także w zadania **placówek systemu oświaty**, w tym w szczególności w zadania szkół i poradni psychologiczno-pedagogicznych. Od 2002 roku na szkoły nałożono ustawowy obowiązek realizacji szkolnego programu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży, który w roku 2017 połączono z programem wychowawczym szkoły w jeden dokument – program wychowawczo-profilaktyczny.

Wśród działań rekomendowanych do realizacji w 2023 roku oraz latach późniejszych należy wskazać:

1. Zaleca się organizowanie dla ogółu mieszkańców warsztatów, których celem będzie zapobieganie i przeciwdziałanie przemocy domowej, poprzez ukazanie sposobów komunikowania się z osobą stosującą przemoc, naukę asertywnych form radzenia sobie z osobą agresywną oraz poprzez wskazanie innych możliwości, które mogą pomóc osobom doznającym przemocy. Zaleca się, aby podczas warsztatów mieszkańcy zostali zapoznani ze sposobami reagowania w przypadku znajomości osób doświadczających przemocy. Tego rodzaju działania skierowane do całej społeczności lokalnej, mogą mieć pozytywny wpływ na przełamywanie tzw. „zmowy milczenia” dotyczącej przemocy domowej, a także mogą wpływać na podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie identyfikacji form przemocy. Tego rodzaju warsztaty powinny mieć charakter edukacyjny oraz prewencyjny.
2. Biorąc pod uwagę możliwą niechęć części mieszkańców do uczestnictwa we wskazanych wyżej warsztatach, skuteczną formą edukacji będzie prowadzenie działań społecznych/kampanii podnoszących świadomość mieszkańców Gminy w zakresie kwestii usprawiedliwiania stosowania przemocy. Należy prowadzić lokalne kampanie społeczne, które będą obalać mity i stereotypy na temat przemocy domowej, a także będą opisywać mechanizmy przemocy i uświadamiać ich społeczną szkodliwość.
3. Należy kreować środowisko wolne od przemocy wobec dzieci, w szczególności poprzez zwiększenie świadomości dorosłych mieszkańców na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy w procesie wychowania, przy jednoczesnej edukacji w zakresie innych skutecznych i bezpiecznych

dla rozwoju dziecka metod wychowawczych, poprzez warsztaty i zajęcia organizowane dla rodziców.

4. W ramach prowadzonej działalności edukacyjnej ważnym elementem będzie włączanie i angażowanie się w ogólnopolskie kampanie edukacyjne dotyczące profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych, w tym przy udziale lokalnych i regionalnych VIP-ów (osoby, które są znane w środowisku lokalnym, sportowców, artystów i innych autorytetów), a także liderów rówieśniczych ze szkół.
5. Prowadzenie w placówkach opieki zdrowotnej wstępnej diagnozy zjawiska przemocy domowej u nowych pacjentów.
6. Rekomenduje się prowadzenie działań edukacyjnych, itp. w kierunku osób zaangażowanych w lokalny system wsparcia, w celu zwiększenia skuteczności ich działań. Pomocne będzie również prowadzenie interdyscyplinarnych spotkań, konferencji lub szkoleń, na których obecni będą przedstawiciele wszystkich instytucji. Ponadto konieczne jest systematyczne podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli instytucji realizujących działania zapobiegawcze tego typu problemom, m.in. w zakresie zasad podejmowania interwencji w przypadku przemocy domowej.
7. Konieczne jest upowszechnienie informacji w lokalnej społeczności o miejscach, w których świadczona jest pomoc medyczna, psychologiczna, prawna, socjalna oraz zawodowa osobom dotkniętym przemocą. Obecnie najbardziej rozpowszechnionym źródłem informacji jest Internet, dlatego warto tego rodzaju działania podejmować za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Gminy, GOPS, czy innych podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy na terenie Gminy.
8. Dobrą praktyką będzie tworzenie, wspieranie i finansowanie miejsc pomocy dorosłym i dzieciom oferujących kompleksową pomoc: psychologiczną, terapeutyczną, socjoterapeutyczną, socjalną w przypadku doświadczenia przemocy domowej (np. punkty konsultacyjne, grupy samopomocowe), a także popularyzowanie ich działalności.
9. Pozytywny efekt może przynieść również prenumerata lub zakup specjalistycznych opracowań, czasopism, publikacji, czy też materiałów multimedialnych, w celu wspierania rozwoju zawodowego i kompetencji osób pracujących zawodowo w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, a także udostępnianie ich w miejscach publicznych wraz z informatorem – **przewodnikiem po miejscach wsparcia dostępnych w Gminie.**
10. Niezbędnym elementem przeciwdziałania przemocy będzie również podejmowanie stałych działań monitoringowych wskazujących na obecną skalę problemu. W tym celu konieczne jest prowadzenie statystyk przez podmioty zaangażowane w rozwiązywanie problemów społecznych, prowadzenie diagnoz lokalnych oraz ewaluację prowadzonych działań i programów.
11. W zakresie kreowania pożądanых postaw wśród młodych mieszkańców Gminy konieczne jest prowadzenie zajęć z zakresu problematyki przemocy przez psychologów, socjoterapeutów, pedagogów i innych specjalistów. Obszar tematyczny oprócz konsekwencji stosowania przemocy, powinien zawierać również treści na temat szerokiego spektrum rodzajów przemocy. Zaleca się także stosowanie różnych technik i metod, które będą w atrakcyjny i aktywny sposób przekazywały informacje.
12. Prowadzenie działań profilaktycznych w szkołach powinno obejmować dystrybucję materiałów edukacyjnych, w tym również wśród rodziców i opiekunów, którzy powinni zostać poinformowani

o podejściu szkoły do przemocy, rozwiązań i procedur w tym zakresie oraz o możliwych działaniach, które należy podjąć, gdy dziecko doświadcza tego problemu.

13. Prowadzenie zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży mających na celu budowanie więzi pomiędzy uczniami oraz poczucie bezpieczeństwa i zaufania, co stanowi czynnik chroniący.
14. Niezbędne jest prowadzenie zajęć psychoedukacyjnych w klasach w obszarze doskonalenia umiejętności radzenia sobie ze stresem, wzmacniania poczucia własnej wartości, rozwijania umiejętności asertywnego zachowania się, a także podnoszenia ich wiedzy na temat możliwych form pomocy w przypadku doświadczania przemocy zarówno w szkole, jak i w domu oraz w jaki sposób mogą reagować, jeśli będą świadkiem agresji.
15. Działaniem o potwierdzonej, wysokiej skuteczności będzie realizacja programów rekomendowanych obejmujących zagadnienia związane z zapobieganiem zachowaniom ryzykownym i problemom młodzieży, w tym ograniczanie natężenia przemocy rówieśniczej.
16. Zaleca się wprowadzenie programów rówieśniczych jako pomoc koleżeńska w nauce, rówieśniczy doradcy, czy rówieśniczy mediatorzy. Program wsparcia rówieśniczego opiera się na założeniu, że w wieku dojrzewania rówieśnicy wywierają na siebie nawzajem silny wpływ, a pozytywne relacje rówieśnicze mogą zostać wykorzystane w organizowaniu konstruktywnych działań pomocowych na terenie szkoły.
17. Dbanie o klimat szkoły zwłaszcza relacje społeczne – zarówno pomiędzy nauczycielami a uczniami, jak i personelem szkoły a rodzicami.
18. Warto prowadzić również szkolenia dla nauczycieli, które będą rozwijały u nich kompetencje kierowania klasą oraz umiejętności właściwego reagowania na niekorzystne zachowania uczniów, wzmacniania pożądanych zachowań i formułowania oczekiwań wobec uczniów.
19. Zaleca się również systematyczne prowadzenie badań związanych przede wszystkim z diagnozą zachowań problemowych oraz ewaluacją programów profilaktycznych.
20. Zalecanym działaniem jest również rozwój lub tworzenie placówek wsparcia dziennego, które odgrywają istotną rolę w systemie pomocy zwłaszcza dla dzieci z rodzin z problemem przemocy oraz zwiększenie dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, poprzez rozwój miejsc spotkań dla dzieci i młodzieży, w tym placówek kulturalnych i obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy, a także wzbogacenie oferty edukacyjno-wychowawczej.
21. Organizowanie i finansowanie dla przedstawicieli placówek pracujących z dziećmi i młodzieżą szkoleń, obejmujących zagadnienia dotyczące skutecznych strategii profilaktycznych oraz podnoszące ich kompetencje w zakresie realizacji warsztatów i zajęć profilaktycznych.

5. Działania instytucjonalne.

	Zadania do realizacji
Instytucja	<ul style="list-style-type: none"> – diagnoza sytuacji, potrzeb i zasobów osób doznających przemocy domowej; – udzielanie kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób doznających przemocy domowej, formach pomocy małoletnim doznającym przemocy domowej oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby doznającej przemocy domowej; – organizowanie niezwłocznego dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej; – zapewnienie osobie doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb, schronienie w całonocowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej lub innej placówce, w tym prowadzonej przez organizacje pozarządowe i stowarzyszenia – udział w opracowaniu przez grupę diagnostyczno-pomocową indywidualnego planu pomocy, – podejmowanie działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w środowisku domowym, w szczególności składanie systematycznych wizyt sprawdzających stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej; – prowadzenie rozmów w szczególności o prawnokarnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej oraz informowanie osoby stosującej przemoc domową o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii, udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową; – wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” – udział w pracach w Zespole Interdyscyplinarnym; – udział w pracach grup diagnostyczno-pomocowych; – wnioskowanie o udzielenie wsparcia finansowego, rzeczowego i socjalnego; – monitoring rodzin objętych procedurą NK.
Punkt Konsultacyjno-Informacyjny	<ul style="list-style-type: none"> – pomoc ofiarom przemocy; – poradnictwo psychologiczne, prawne; – pomoc socjalna; – terapia uzależnień;
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	<ul style="list-style-type: none"> – wszczęcie procedury „Niebieskie Karty”; – wszczęcie procedury zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego osoby uzależnionej; – praca w Zespole Interdyscyplinarnym; – udział w pracach grup diagnostyczno-pomocowych; – zobowiązanie osób z problemem alkoholowym do podjęcia terapii odwykowej.
System Oświaty	<ul style="list-style-type: none"> – wszczęcie procedury „Niebieskie Karty”; – praca w Zespole Interdyscyplinarnym; – udział w pracach grup diagnostyczno-pomocowych,

	<ul style="list-style-type: none"> - podejmowanie działań o charakterze edukacyjno-informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, - działania profilaktyczne, - działania psychoedukacyjne, - realizacja programów obejmujących zagadnienia związane z zapobieganiem zachowań ryzykownych i problemów młodzieży,
Służba zdrowia - lekarz rodzinny, pielęgniarka środowiskowa	<ul style="list-style-type: none"> - wszczęcie procedury „Niebieskie Karty”; - praca w Zespole Interdyscyplinarnym; - udział w pracach grup diagnostyczno-pomocowych; - informowanie osoby doznającej przemocy domowej o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy; - wystawienie na prośbę osoby pokrzywdzonej zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach i podjętym leczeniu; - informowanie ofiar o warunkach i miejscach przeprowadzenia obdukcji; - powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego;
Zespół Interdyscyplinarny	<ul style="list-style-type: none"> - diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym; - inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom; - inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową, - opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej, - rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym; - powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań; - monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”; - kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową; - składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia,
Policja	<ul style="list-style-type: none"> - wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” - praca w Zespole Interdyscyplinarnym; - prowadzenie monitoringu sytuacji w rodzinie; - udział w pracach grup diagnostyczno-pomocowych; - udzielanie osobie doznającej przemocy domowej niezbędnej pomocy, w tym udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej; - organizowanie niezwłocznego dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej; - przeprowadzanie z osobą stosującą przemoc domową rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym

	<p>stosunku zależności od osoby stosującej przemoc domową albo nad małoletnim lub pełnoletnią osobą nieporadną ze względu na jej wiek lub stan zdrowia, oraz wzywa osobę stosującą przemoc domową do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w środowisku domowym, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej - dokonuje niezbędnych ustaleń w zakresie udziału osoby stosującej przemoc domową w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
--	---

6. Zasoby ludzkie

W zakresie realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, Gmina Gręboszów dysponuje kadrą zawodowo zajmującą się problemem przemocy domowej, do których należą, m.in.

- pracownicy socjalni,
- funkcjonariusz policji,
- lekarz pierwszego kontaktu,
- kuratorzy zawodowi oraz społeczni,
- pielęgniarka środowiskowa,
- członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- kadra pedagogiczna placówek oświatowych,
- Asystent Rodziny,
- Wychowawca w Placówce Wsparcia Dziennego,
- specjaliści zatrudnieni w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym.

7. Cele programu.

Cel główny programu

Przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej i skuteczne rozwiązywanie problemów z nim związanych.

Na cel główny składają się następujące cele szczegółowe:

- 1) zapobieganie powstawaniu zjawiska przemocy domowej poprzez działania informacyjno-edukacyjne zmierzające do zmniejszenia skali zjawiska;
- 2) wsparcie rodzin dotkniętych przemocą domową;
- 3) zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową;
- 4) podnoszenie kompetencji i profesjonalizacja kadr służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Cel 1: Zapobieganie powstawaniu zjawiska przemocy domowej poprzez działania informacyjno-educacyjne zmierzające do zmniejszenia skali zjawiska

Kierunek działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki	Źródła finansowania
Edukacja społeczności lokalnej na tematy związane z przemocą oraz prowadzenie działań społecznych/ kampanii edukacyjnych z wykorzystaniem np. ulotek i innych form przekazu, warsztatów podnoszących świadomość mieszkańców w zakresie przemocy domowej.	-GOPS -Urząd Gminy -Oświata -KPP w Dąbrowie Tarnowskiej -Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych -Zespół Interdyscyplinarny -Służba Zdrowia -Organizacje pozarządowe	Termin realizacji lata 2024 - 2030	-liczba kampanii -liczba ulotek, plakatów informujących o podmiotach świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy domowej -liczba podmiotów przygotowujących i prowadzących kampanie -liczba uczestników -liczba warsztatów	Budżet Gminy
Rozpowszechnianie informacji o formach wsparcia oraz instytucjach udzielających pomocy ofiarom przemocy domowej na stronach internetowych Gminy Gręboszów, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz/lub gazety lokalnej,	-GOPS -Urząd Gminy -Oświata -KPP w Dąbrowie Tarnowskiej -Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych -Zespół Interdyscyplinarny -Służba Zdrowia -Organizacje pozarządowe	Termin realizacji lata 2024- 2030	-liczba artykułów	Budżet Gminy
Prowadzenie działań profilaktycznych w placówkach oświatowych - pogadanki i zajęcia dla dzieci i młodzieży oraz rodziców w zakresie zwiększenia świadomości na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy realizacja programów profilaktycznych	-GOPS -Oświata -KPP w Dąbrowie Tarnowskiej -Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych -Zespół Interdyscyplinarny	Termin realizacji lata 2024- 2030	-liczba pogadanek i zajęć dla dzieci, młodzieży oraz rodziców -liczba podmiotów realizujących programy -liczba uczestników	Budżet Gminy
Prowadzenie poradnictwa w szczególności poprzez działania edukacyjne służące: wzmocnieniu kompetencji rodziców, wzmocnieniu ich opiekuńczych i wychowawczych ról, oraz stosowania alternatywnych wobec przemocy metod wychowania.	-GOPS -Oświata -KPP w Dąbrowie Tarnowskiej -Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych -Zespół Interdyscyplinarny	Termin realizacji lata 2024- 2030	-liczba porad -liczba osób korzystających z porad	Budżet Gminy
Prowadzenie w placówkach służby zdrowia wstępnej diagnozy zjawiska przemocy domowej u nowych pacjentów	-placówki służby zdrowia	Termin realizacji lata 2024- 2030	-liczba diagnoz	Budżet Gminy
Rozpowszechnianie informacji o działalności Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego w Gręboszowie	-GOPS -Zespół Interdyscyplinarny	Termin realizacji 2024-2030	-liczba artykułów	Budżet Gminy

	-Służba zdrowia -Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych -Urząd Gminy -Oświata -KPP w Dąbrowie Tarnowskiej			
Opracowywanie i aktualizowanie diagnozy problemu przemocy domowej	-Zespół Interdyscyplinarny	Termin realizacji 2024-2030	-liczba opracowanych diagnoz	Budżet Gminy
Cel 2: Wsparcie rodzin dotkniętych przemocą domową				
Kierunek działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki	Źródła finansowania
Diagnozowanie zjawiska przemocy (rejestrwanie przypadków zgłoszeń oraz interwencji)	-KPP w Dąbrowie Tarnowskiej -Zespół Interdyscyplinarny	2024-2030	-liczba interwencji	Budżet Gminy
Podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową;	-KPP w Dąbrowie Tarnowskiej -Zespół Interdyscyplinarny	2024-2030	- liczba interwencji	Budżet Gminy
Współdziałanie służb, instytucji i organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów w realizacji procedury „Niebieskie Karty”	-Zespół Interdyscyplinarny -Organizacje pozarządowe	2024-2030	-liczba posiedzeń ZI -liczba osób objętych pomocą ZI -liczba rodzin objętych pomocą ZI -liczba powołanych grup roboczych -liczba sporządzonych „NK” -liczba zakończonych procedur z powodu braku zasadności działań -liczba zakończonych procedur z powodu ustania przemocy oraz po zrealizowaniu planu pomocy,	Budżet Gminy
Funkcjonowanie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego - udzielanie pomocy specjalistycznej (psychologicznej, prawnej, socjalnej, terapeutycznej)	-GOPS -specjaliści z Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego	2024-2030	-liczba udzielonych porad -liczba osób, które skorzystały ze specjalistycznego wsparcia -liczba rodzin	Budżet Gminy
Udzielanie pomocy specjalistycznej przez Instytucje wspierające osoby dotknięte przemocą	-instytucje świadczące pomoc osobom dotkniętym przemocą	2024-2030	-liczba osób korzystających -liczba instytucji	Środki zewnętrzne

Informowanie o możliwościach i formach pomocy	-Zespół Interdyscyplinarny -GOPS -Oświata -KPP w Dąbrowie Tarnowskiej -Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2024-2030	-liczba osób	Budżet Gminy
Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą miejsca w ośrodkach wsparcia	-GOPS -Zespół Interdyscyplinarny	2024-2030	-liczba osób, które skorzystały z miejsc w Ośrodkach Wsparcia	Środki zewnętrzne
Cel 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową				
Kierunek działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki	Źródło finansowania
Rozpowszechnianie informacji o ofercie dla osób stosujących przemoc domową (np. informator, ulotki)	-GOPS -Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dąbrowie Tarnowskiej	2024-2030	-liczba informacji o miejscach pomocy	Budżet Gmin, środki zewnętrzne
Współdziałanie pomiędzy instytucjami w zakresie monitorowania zachowań osób stosujących przemoc domową	- GOPS - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dąbrowie Tarnowskiej	2024-2030	-liczba osób stosujących przemoc objętych działaniami służb w ramach procedury „Niebieskie Karty”	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
Współpraca w zakresie realizacji programów korekcyjno- edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową	-GOPS -Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dąbrowie Tarnowskiej	2024-2030	-liczba uczestników programu -liczba osób objętych udziałem w oddziaływaniach korekcyjno- edukacyjnych, które ukończyły program	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
Cel 4: Podnoszenie kompetencji i profesjonalizacja kadr służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej				
Kierunek działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki	Źródła finansowania
Podnoszenie poziomu wiedzy kadr instytucji - wzrost liczby przeszkolonych osób przygotowanych do pomagania rodzinie z problemem przemocy	-GOPS -Urząd Gminy -Oświata -Służba Zdrowia	2024-2030	-liczba zrealizowanych szkoleń, seminariów, warsztatów -liczba podmiotów organizujących lub prowadzących różne formy edukacyjne	Budżet Gminy

			-liczba uczestników	
Udział w konferencjach, naradach i wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami udzielającymi pomocy i placówkami wsparcia,	-GOPS -Oświata -KPP w Dąbrowie Tarnowskiej -Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych -Zespół Interdyscyplinarny	2024-2030	-liczba konferencji, naradach, -liczba osób uczestniczących w konferencjach, naradach	Budżet Gminy

8. Realizatorzy programu

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gręboszowie.
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gręboszowie.
3. Placówki oświatowe na terenie Gminy Gręboszów.
4. Komenda Powiatowa Policji w Dąbrowie Tarnowskiej.
5. Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Gręboszowie.
6. Sąd Rejonowy w Dąbrowie Tarnowskiej.
7. Organizacje pozarządowe.

9. Prognozowane efekty

1. Pogłębienie wiedzy społeczności lokalnej Gminy Gręboszów o zjawisku przemocy domowej i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
2. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej.
3. Zwiększenie zaangażowania się społeczności lokalnej w sprawy związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej.
4. Zwiększenie liczby oraz poszerzenie kwalifikacji osób profesjonalnie zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz pomagających ofiarom przemocy i pracujących z osobami stosującymi zachowania przemocowe.
5. Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przeciwdziałania przemocy domowej.
6. Redukowanie i minimalizowanie skutków zjawiska przemocy domowej.
7. Wzmocnienie motywacji i uczestnictwa sprawców przemocy w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych oraz wzrost świadomości konsekwencji stosowania przemocy.

10. Adresaci programu

Beneficjentami programu są mieszkańcy Gminy Gręboszów. Działania programu będą w szczególności prowadzone na rzecz:

- 1) Społeczności lokalnej;
- 2) Osób doświadczających przemocy domowej;
- 3) Sprawców przemocy domowej;
- 4) Świadców przemocy domowej;
- 5) Osób podejmujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

11. Finansowanie Programu

Realizacja Gminnego Programu przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających przemocy Domowej Gminy Gręboszów na lata 2024-2030 będzie finansowana w szczególności ze środków własnych gminy oraz środków zewnętrznych.

12. Sposób realizacji programu

Zakłada się, że „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030” będzie miał charakter interdyscyplinarny i realizowany będzie przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i ograniczenia przemocy domowej. Ze względu na interdyscyplinarny charakter programu cele realizowane będą w formie pracy ciągłej przez okres siedmiu lat.

Działania skierowane do społeczności, instytucji, organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych z obszaru przeciwdziałania będą miały charakter:

1. profilaktyczny – promowanie, propagowanie zachowań alternatywnych wobec przemocy, nowatorskich i systemowych rozwiązań,
2. edukacyjny – upowszechnianie wiedzy na temat przemocy i jej negatywnych skutków, kształtowanie właściwych postaw, w tym braku akceptacji dla przemocy,
3. pomocowy – specjalistyczne poradnictwo, działania profilaktyczno – terapeutyczne, korekcyjno – edukacyjne, informowanie o miejscach i możliwościach udzielenia pomocy,
4. wspierający – wsparcie merytoryczne i praktyczne służb pomocowych poprzez szkolenia, wzmacnianie i aktywizowanie instytucji i organizacji, współpraca i wymiana doświadczeń oraz informacji.

13. Zarządzanie programem

Programem zarządzać będzie Zespół Interdyscyplinarny, powołany przez Wójta Gminy Gręboszów.

Spotkania Zespołu odbywać się będą nie rzadziej niż raz na dwa miesiące celem:

- 1) wymiany informacji oraz doświadczeń;
- 2) inicjowania szczegółowych działań zawartych w harmonogramie;
- 3) przeprowadzenia bieżącego monitorowania;
- 4) przeprowadzenia ewaluacji częściowej (raz w roku);
- 5) ustalenia potrzeb finansowych na dalszą realizację niniejszego programu;
- 6) opracowania projektu (według potrzeb) zmian w harmonogramie realizacji programu.

14. Monitorowanie

Poszczególne działania podlegać będą monitoringowi mającemu na celu stałą poprawę efektywności działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Zakłada się:

- dokumentowanie prowadzonych działań profilaktycznych,
- prowadzenie ewidencji zgłoszeń i analizowanie informacji dotyczących zjawisk występowania przemocy,
- ewidencję „Niebieskie Karty”,
- dokumentowanie spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego,
- odnotowywanie szkoleń,
- sporządzanie wymaganych sprawozdań.

15. Ewaluacja

Ewaluacja programu będzie podlegać na systematycznym zbieraniu, analizowaniu i interpretowaniu danych dotyczących zjawiska przemocy domowej w celu podniesienia skuteczności działań na rzecz osób doświadczających i stosujących przemoc. Dane posłużą do planowania działań w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Gminy Gręboszów.

16. Spis tabel.

Tabela 1.	Czynności Prokuratury Rejonowej w Dąbrowie Tarnowskiej w latach 2020-2022	str. 9
Tabela 2.	Liczba założonych „Niebieskich Kart” w latach 2020-2022	str. 9
Tabela 3.	Liczba osób korzystających programu korekcyjno-edukacyjnego w latach 2020-2021	str. 10
Tabela 4.	Działania Gminnej Komisji ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2020-2022	str. 11
Tabela 5.	Dane statystyczne dotyczące przemocy w rodzinach w latach 2020 – 2022	str. 12
Tabela 6.	Dane statystyczne dotyczące „Niebieskiej Karty” w latach 2020 – 2022	str. 12
Tabela 7.	Dane statystyczne dotyczące liczby udzielonych porad przez specjalistów w Punkcie Konsultacyjno – Informacyjnym GOPS w Gręboszowie w latach 2020 – 2022	str. 13
Tabela 8.	Kim jest osoba, która doświadcza przemocy domowej? (N=19)	str. 18
Tabela 9.	Jak często, w okresie ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy w swoim domu? (N=7)	str. 19
Tabela 10.	Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? (N=7)	str. 20
Tabela 11.	Kto stosował wobec Pana/i przemoc? (N=7)	str. 20
Tabela 12.	Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc wobec członka swojej rodziny? (N=6)	str. 21
Tabela 13.	Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a? w ciągu ostatnich 12 miesięcy (N=6)	str. 22
Tabela 14.	W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe? (N=5)	str. 22
Tabela 15.	Kto stosował wobec Ciebie przemoc? (N=11)	str. 29
Tabela 16.	Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? (N=11)	str. 29
Tabela 17.	Czy doświadczyłeś/aś przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy? (N=11)	str. 30
Tabela 18.	Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś (N=12)	str. 30
Tabela 19.	Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? (N=11)	str. 31
Tabela 20.	Czy zastosowałeś/aś przemoc w ciągu ostatnich 12 miesięcy? (N=12)	str. 31

17. Spis rysunków

Rysunek 1.	Respondenci badania ilościowego:	str. 16
Rysunek 2.	Płeć (N=64)	str. 16
Rysunek 3.	Płeć (N=35)	str. 27

18. Spis wykresów

Wykres 1.	Wiek (N=64)	str. 17
Wykres 2.	Wykształcenie (N=64)	str. 17
Wykres 3.	Czy zna Pan/i w swoim otoczeniu kogoś, kto jest osobą doznającą przemocy domowej? (N=64)	str. 18
Wykres 4.	Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy w swoim domu (ze strony członka Pana/i rodziny)? (N=64)	str. 19
Wykres 5.	Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i przemoc? (N=64)	str. 21
Wykres 6.	Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci (tzw. „klapsy”) jest dobrą metodą wychowawczą? (N=64)	str. 23
Wykres 7.	Czy postrzega Pani/Pan przemoc domową jako znaczny problem występujący na terenie Gminy? (N=64)	str. 23
Wykres 8.	Czy Pana/i zdaniem oferta wsparcia dla osób doznających problemu przemocy domowej jest na terenie Gminy wystarczająca? (N=64)	str. 24
Wykres 9.	Poniżej wymieniono różne formy działań profilaktycznych. Które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty, jeśli chodzi o zapobieganie przemocy domowej? (N=64)	str. 25
Wykres 10.	Czym według Pana/i jest cyberprzemoc? (N=64)	str. 26
Wykres 11.	Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? (N=64)	str. 26
Wykres 12.	Klasa (N=35)	str. 27
Wykres 13.	Wiek (N=35)	str. 28
Wykres 14.	Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? (N=35)	str. 28
Wykres 15.	Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? (N=35)	str. 29
Wykres 16.	Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami? (N=35)	str. 32
Wykres 17.	Czy uważasz, że w niektórych sytuacjach można użyć przemocy (np. kiedy ktoś Cię zdenerwuje)? (N=35)	str. 32
Wykres 18.	Do kogo zwróciłbyś/abyś się o pomoc mając problem związany z przemocą domową lub rówieśniczą? (N=35)	str. 33
Wykres 19.	Czym według Ciebie jest cyberprzemoc? (N=35)	str. 34
Wykres 20.	Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznałeś/aś oraz stosowałeś/aś Cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? (N=35)	str.34
Wykres 21.	Czy w przeciągu ostatnich 2 lat brałeś/aś udział w szkolnych zajęciach Profilaktycznych dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy? (N=35)	str. 35